



**Informacja o pracy
Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi
w 2023 roku**

Tuchola 2024r.

Spis treści	str.
1. Struktura demograficzna powiatu tucholskiego.....	4
2. Rynek pracy.....	7
3. Poziom i stopa bezrobocia.....	12
3.1 Zmiany w poziomie bezrobocia.....	14
4. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych.....	16
4.1 Bezrobotne kobiety.....	16
4.2 Bezrobotni z prawem do zasiłku.....	17
4.3 Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.....	18
4.4 Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych.....	18
4.5 Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego.....	18
4.6 Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.....	18
4.7 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy.....	19
4.7.1 Bezrobotni do 30 roku życia.....	19
4.7.2 Długotrwale bezrobotni.....	20
4.7.3 Bezrobotni powyżej 50 rok życia.....	21
4.7.4 Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia.....	21
4.7.5 Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia.....	22
4.7.6 Bezrobotni niepełnosprawni.....	22
4.8 Bezrobotni według zawodów i specjalności.....	24
4.9 Osoby bezrobotne według czasu pozostawiania bez pracy, wieku oraz poziomu wykształcenia.....	27
5. Usługi rynku pracy.....	28
5.1 Pośrednictwo pracy.....	28
5.1.1 Realizacja ofert pracy.....	28
5.2 Usługi EURES.....	30
5.3 Indywidualny Plan Działania.....	31
5.4 Poradnictwo zawodowe.....	31
5.5 Kompetencje cyfrowe.....	33
5.6 Szkolenia.....	33
6. Instrumenty rynku pracy.....	34
6.1 Prace interwencyjne.....	34
6.2 Roboty publiczne.....	35
6.3 Dofinansowanie kosztów zatrudnienia w domu pomocy społecznej lub jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej...	35
6.4 Staże.....	36
6.5 Prace społecznie użyteczne.....	36
6.6 Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla pracodawcy zatrudniającego osobę bezrobotną.....	37
6.7 Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.....	37
6.8 Bon na zasiedlenie dla bezrobotnego do 30 roku życia.....	38
6.9 Bon zatrudnieniowy dla bezrobotnego do 30 roku życia.....	39
6.10 Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50 +...	39
6.11 Zwrot kosztów przejazdu.....	39
6.12 Dodatek aktywizacyjny.....	40
6.13 Dofinansowanie studiów podyplomowych.....	40
6.14 Krajowy Fundusz Szkoleniowy.....	40
7. Koordynacja Systemów Zabezpieczenia Społecznego.....	41
8. Zatrudnianie cudzoziemców.....	42
9. Decyzje i zaświadczenia.....	43

10.	Zatrudnienie pracowników i wydatki związane z funkcjonowaniem PUP.....	43
11.	Wydatki z Funduszu Pracy.....	43
12.	Projekty i programy realizowane przez PUP.....	46
12.1	Projekty pozakonkursowe dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)......	46
12.1.1	Podniesienie aktywności zawodowej klientów publicznych służb zatrudnienia – PUP w Tucholi (I).....	46
12.2	Projekty konkursowe dofinansowane ze środków EFS.....	47
12.2.1	Wsparcie zatrudnienia młodych osób w powiecie tucholskim.....	47
12.3	Projekty konkursowe finansowane ze środków Funduszu Pracy.....	48
12.3.1	Projekty pilotażowe.....	48
12.3.1.1	Projekt pilotażowy – Praca adaptacyjna (PA).....	48
12.3.1.2	Projekt pilotażowy –Informujemy-Wspieramy-Pomagamy Punkt Doradztwa dla Młodzieży.....	49
12.4	Programy rynku pracy.....	52
12.4.1	Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi.....	52
13.	Inne działania urzędu.....	53
13.1	Powiatowe Targi Pracy i Edukacji.....	53
13.2	Lekcje na temat rynku pracy w szkołach podstawowych.....	54
13.3	Mobilne Punkty Rekrutacyjne dla osób zainteresowanych służbą wojskową lub przeszkoleniem wojskowym.....	54
13.4	Maj dla przedsiębiorczych.....	55
13.5	Wrzesień dla przedsiębiorczych.....	56
13.6	Barometr zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	58
13.7	Europejski tydzień umiejętności zawodowych.....	59
13.8	Badanie pracodawców.....	60
14.	Podsumowanie.....	60

1. Struktura demograficzna powiatu tucholskiego

Powiat tucholski zajmuje powierzchnię 1.075 km². Siedzibą powiatu i jedynym miastem na jego terenie jest Tuchola. Powiat składa się z 6 gmin: gminy miejsko - wiejskiej Tuchola oraz gmin wiejskich: Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice.

Tabela 1. Powierzchnia powiatu tucholskiego

Gminy powiatu	Powierzchnia w km ²	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
Powiat tucholski	1.075	72	176
Miasto Tuchola	18	-	1
Gmina Tuchola	222	10	38
Gmina Cekcyn	252	14	55
Gmina Gostycyn	136	10	18
Gmina Kęsowo	109	10	20
Gmina Lubiewo	163	11	19
Gmina Śliwice	175	17	25

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

W tabelach 2-6 przedstawiono dane z 2022 roku, gdyż w trakcie tworzenia tego opracowania informacje za 2023r. nie były jeszcze dostępne na stronach Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 2. Ludność* powiatu tucholskiego w latach 2021– 2022 (stan w dniu 31 XII)

Wyszczególnienie	Ogółem		Zmiana	Mężczyźni		Zmiana	Kobiety		Zmiana
	2021	2022		2021	2022		2021	2022	
Powiat tucholski	47.207	47.109	-98	23.564	23.488	-76	23.643	23.621	-22
Miasto Tuchola	13.351	13.134	-217	6.449	6.332	-117	6.902	6.802	-100
Gmina Tuchola	6.581	6.610	29	3.321	3.336	15	3.260	3.274	14
Gmina Cekcyn	6.745	6.773	28	3.340	3.358	18	3.405	3.415	10
Gmina Gostycyn	4.965	4.930	-35	2.477	2.466	-11	2.488	2.464	-24
Gmina Kęsowo	4.203	4.213	10	2.152	2.149	-3	2.051	2.064	13
Gmina Lubiewo	5.794	5.842	48	2.989	2.990	1	2.805	2.852	47
Gmina Śliwice	5.568	5.607	39	2.836	2.857	21	2.732	2.750	18

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

Pod koniec 2022 roku największe w powiecie pod względem zaludnienia było miasto Tuchola – zamieszkiwało je 13.134 osoby (co daje 27,9% ogółu mieszkańców powiatu). Kolejne miejsca zajmowały: gmina Cekcyn, którą zamieszkiwało 6.773 osoby (14,4% ludności powiatu), gmina Tuchola - 6.610 osób (14,0% ludności powiatu), gmina Lubiewo – 5.842 osoby (12,4% ludności powiatu), gmina Śliwice – 5.607 osób (11,9% ludności powiatu), gmina Gostycyn – 4.930 osób (10,5% ludności powiatu). Najmniejszą gminą pod względem liczby ludności była gmina Kęsowo, którą na koniec 2022 roku zamieszkiwało 4.213 osób co dawało 8,9% ogółu ludności w powiecie.

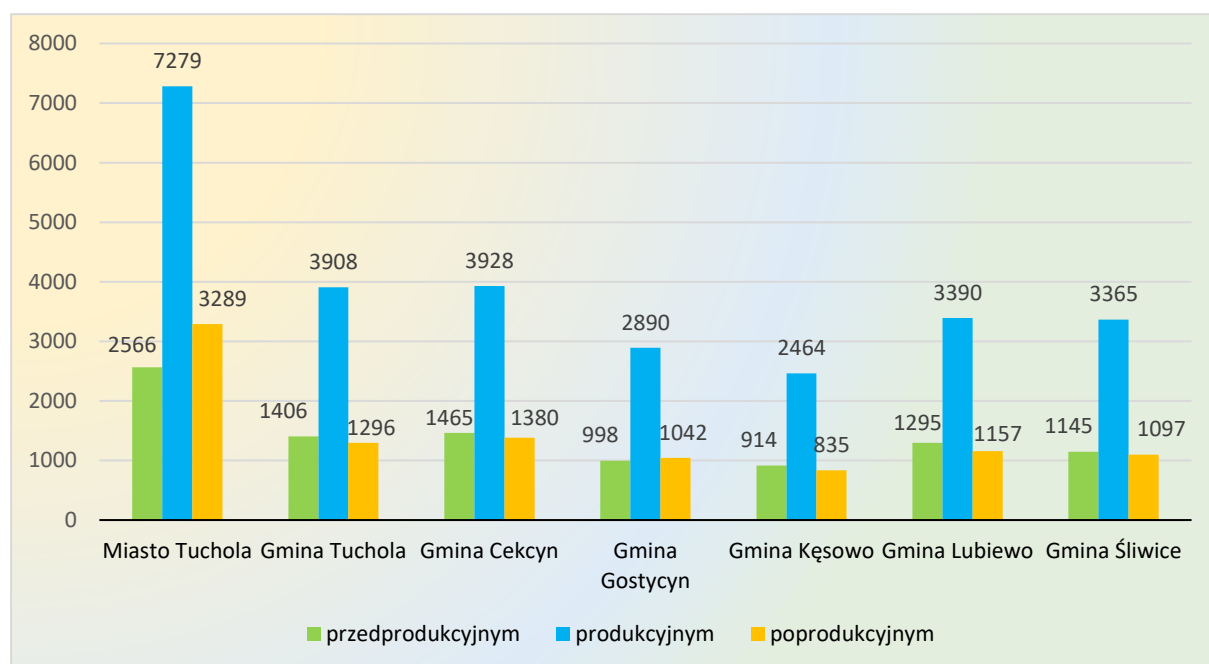
W porównaniu z 2021 rokiem spadek liczby ludności odnotowano w mieście Tuchola (o 217 osób) i w gminie Gostycyn (o 35 osób). W pozostałych gminach odnotowano wzrost liczby ludności, największy w gminie Lubiewo (o 48 osób).

Tabela 3. Ludność powiatu tucholskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym – stan na dzień 31.12.2022r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	W wieku					
			przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
			razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Powiat tucholski	47.109	23.621	9.789	4.643	27.224	12.518	10.096	6.460
Miasto Tuchola	13.134	6.802	2.566	1.209	7.279	3.428	3.289	2.165
Gmina Tuchola	6.610	3.274	1.406	658	3.908	1.814	1.296	802
Gmina Cekcyn	6.773	3.415	1.465	725	3.928	1.813	1.380	877
Gmina Gostycyn	4.930	2.464	998	502	2.890	1.297	1.042	665
Gmina Kęsowo	4.213	2.064	914	430	2.464	1.101	835	533
Gmina Lubiewo	5.842	2.852	1.295	600	3.390	1.535	1.157	717
Gmina Śliwice	5.607	2.750	1.145	519	3.365	1.530	1.097	701

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

Wykres 1. Ludność powiatu tucholskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym – stan na dzień 31.12.2022r



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej. Wśród mieszkańców naszego powiatu przeważają osoby w wieku produkcyjnym (27.224 osoby – 57,8% ogółu ludności powiatu). Najwięcej osób w wieku produkcyjnym zamieszkuje miasto Tuchola (7.279 osób – 26,7% ogółu ludności w wieku produkcyjnym), najmniej gminę Kęsowo (2.464 osoby – 9,0% ogółu ludności w wieku produkcyjnym).

Pozostałe 42,2% to mieszkańcy powiatu, którzy są w wieku poprodukcyjnym (10.096 osób, 21,4% ogółu ludności powiatu) bądź w wieku przedprodukcyjnym (9.789 osób, 20,8% ogółu ludności powiatu).

Tabela 4. Ludność powiatu tucholskiego w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2021 – 2022 (stan w dniu 31 XII)

Wyszczególnienie	W wieku								
	przedprodukcyjnym			produkcyjnym			poprodukcyjnym		
	2021	2022	zmiana	2021	2022	zmiana	2021	2022	zmiana
Powiat tucholski	9.771	9.789	18	27.620	27.224	-396	9.816	10.096	280
Miasto Tuchola	2.542	2.566	24	7.578	7.279	-299	3.231	3.289	58
Gmina Tuchola	1.400	1.406	6	3.916	3.908	-8	1.265	1.296	31
Gmina Cekcyn	1.469	1.465	-4	3.942	3.928	-14	1.334	1.380	46
Gmina Gostycyn	1.024	998	-26	2.937	2.890	-47	1.004	1.042	38
Gmina Kęsowo	908	914	6	2.492	2.464	-28	803	835	32
Gmina Lubiewo	1.274	1.295	21	3.384	3.390	6	1.136	1.157	21
Gmina Śliwice	1.154	1.145	-9	3.371	3.365	-6	1.043	1.097	54

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

W powiecie tucholskim, w porównaniu z 2021 rokiem, spadła liczba ludności w wieku produkcyjnym o 396 osób, natomiast wzrosła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym o 18 osób i w wieku poprodukcyjnym o 280 osób.

Największy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (o 58 osób), a zarazem największy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym (o 299 osób) odnotowano w mieście Tuchola. Największy spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 26 osób) odnotowano w gminie Gostycyn.

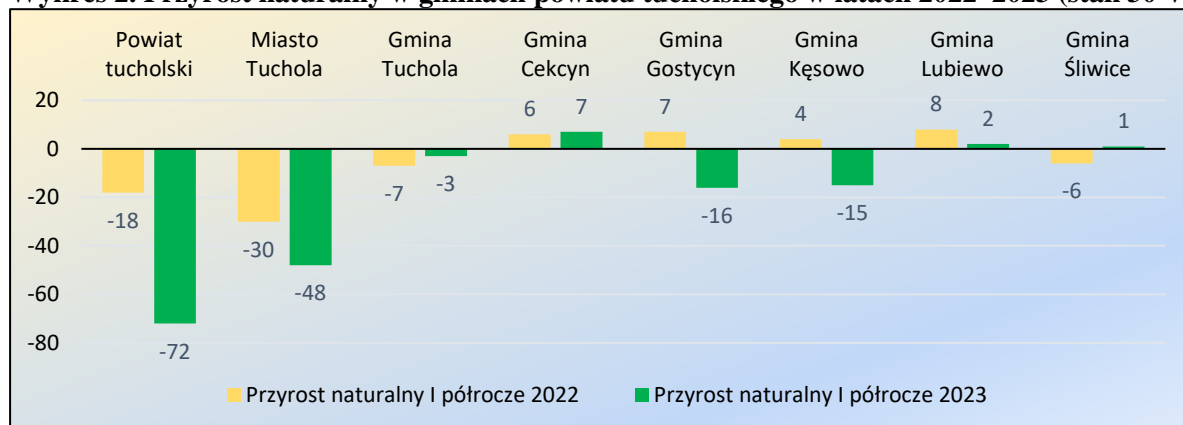
Tabela 5. Ruch naturalny ludności w powiecie tucholskim w latach 2021– 2022

Wyszczególnienie	Urodzenia żywe		Zgony		Przyrost naturalny	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Powiat tucholski	444	422	594	483	-150	-61
Miasto Tuchola	111	86	170	157	-59	-71
Gmina Tuchola	79	64	82	72	-3	-8
Gmina Cekcyn	74	65	84	67	-10	-2
Gmina Gostycyn	39	47	59	40	-20	7
Gmina Kęsowo	42	47	71	31	-29	16
Gmina Lubiewo	52	62	61	65	-9	-3
Gmina Śliwice	47	51	67	51	-20	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

Ujemny przyrost naturalny w powiecie tucholskim utrzymuje się od 2020r. (2020r.: -43, 2021r.: -150, a w 2022r.: -61).

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminach powiatu tucholskiego w latach 2022–2023 (stan 30 VI)



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

Tabela 6. Migracje ludności na pobyt stały w latach 2021-2022

Wyszczególnienie	Zameldowania w ruchu wewnętrznym		Wymeldowania w ruchu wewnętrznym		Saldo migracji wewnętrznych	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Powiat tucholski	402	482	511	506	-109	-24
Miasto Tuchola	106	74	136	176	-30	-102
Gmina Tuchola	60	111	114	66	-54	45
Gmina Cekcyn	58	86	61	56	-3	30
Gmina Gostycyn	34	34	64	61	-30	-27
Gmina Kęsowo	54	43	52	53	2	-10
Gmina Lubiewo	42	58	52	45	-10	13
Gmina Śliwice	48	76	32	49	16	27

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

W 2022r. w powiecie tucholskim 506 osób wymeldowało się z pobytu stałego, natomiast 482 osoby zameldowały się na pobyt stały. Ogólne saldo migracji w ruchu wewnętrznym w 2022r. w powiecie tucholskim wyniosło minus 24.

Z gmin wymeldowało się 330 osób, a zameldowało się 408 osób. Ogólne saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla gmin powiatu tucholskiego było dodatnie i wyniosło 78.

Największe dodatnie ogólne saldo migracji odnotowano w gminie Tuchola (plus 45), a największe ujemne ogólne saldo migracji odnotowano w mieście Tuchola (minus 102).

2. Rynek pracy

Według danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy (Biuletyn statystyczny województwa kujawsko – pomorskiego - 3 kwartał 2023), w końcu września 2023r.

w rejestrze REGON w województwie zarejestrowanych było ogółem 223.416 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie), w tym w powiecie tucholskim 4.276 (w 2022r. - 4.140).

Tabela 7. Podmioty gospodarcze^a z terenu powiatu tucholskiego zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych i gmin w latach 2022 – 2023 (stan w dniu 30 IX)

Wyszczególnienie	2022			2023		
	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny	Ogółem	Sektor publiczny	Sektor prywatny
Powiat tucholski	4.140	152	3.980	4.276	153	4.116
Miasto i Gmina Tuchola	1.922	91	1.829	1.986	92	1.892
Gmina Cekcyn	556	15	538	586	15	570
Gmina Gostycyn	444	15	428	463	15	447
Gmina Kęsowo	282	10	272	288	10	278
Gmina Lubiewo	453	10	443	453	10	443
Gmina Śliwice	483	11	470	500	11	486

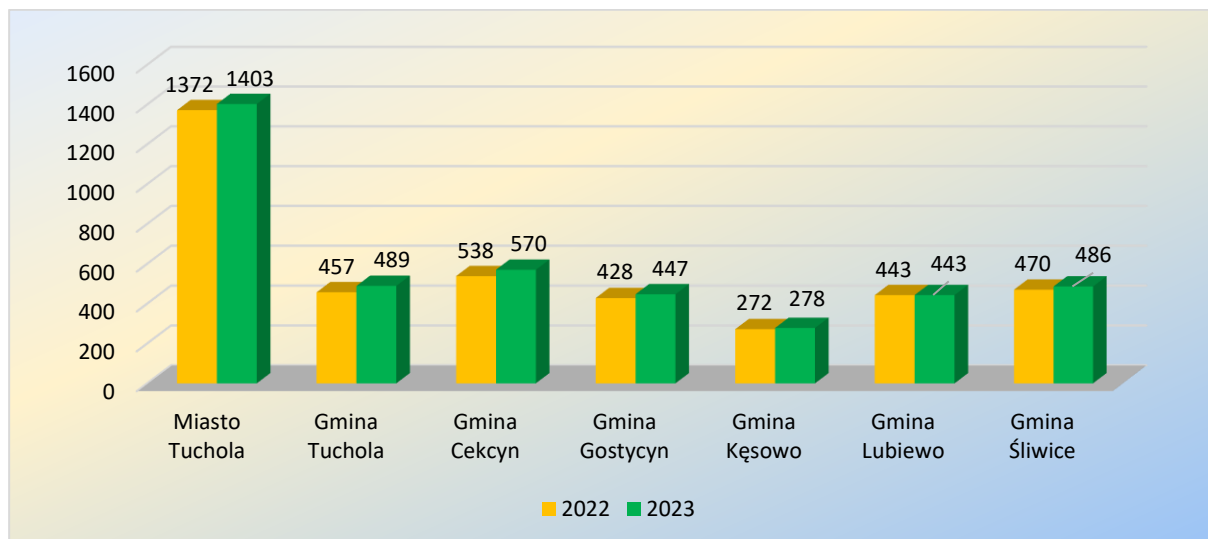
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

* w związku z wprowadzonymi zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego dane mogą nie sumować na liczbę ogółem (dotyczy to również danych przedstawionych w tabeli 8)

W powiecie tucholskim w końcu września 2023r. było 4.276 podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 3,3% więcej niż przed rokiem.

Wykres 3. Liczba podmiotów w sektorze prywatnym według gmin w latach 2022-2023 - stan w dniu 30 IX



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

W porównaniu z końcem września 2022r. nie odnotowano spadku liczby podmiotów w sektorze prywatnym w żadnej z gmin, natomiast największy wzrost odnotowano w gminie Cekcyn i Tuchola (po 32 jednostki) i mieście Tuchola (o 31 jednostek).

Tabela 8. Podmioty gospodarcze^a z terenu powiatu tucholskiego nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w latach 2022-2023r. wg sektorów własnościowych - stan w dniu 30 IX

Sektor własnościowy	2022		2023	
	nowo zarejestrowane	wyrejestrowane	nowo zarejestrowane	wyrejestrowane
Sektor publiczny	0	3	1	0
Sektor prywatny	233	177	261	172
Ogółem *	244	180	274	172

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie

W końcu września 2023r. w rejestrze REGON zarejestrowano 274 nowe podmioty gospodarki narodowej z terenu powiatu tucholskiego. W tym samym okresie wyrejestrowano 172 podmioty. W porównaniu z wrześniem 2022r. wzrosła liczba nowo zarejestrowanych podmiotów (o 30 jednostek) a spadła liczba wyrejestrowanych podmiotów (o 8 jednostek).

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON w powiecie tucholskim w latach 2022 i 2023 – stan w dniu 30 IX

Podmioty		Lata	
		2022	2023
w tym między innymi	Spółki handlowe (ogółem):	156	163
	- w tym z udziałem kapitału zagranicznego	16	15
	Spółki cywilne	139	139
	Spółdzielnie	19	19
	Osoby fizyczne	3.272	3.368

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie

Analizując podmioty gospodarcze pod względem formy prawnej, w porównaniu z wrześniem 2022r., zaobserwowano wzrost wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 96 jednostek i spółek handlowych (ogółem) o 7 jednostek, spadek dotyczył jedynie spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 1 jednostkę, spółdzielnie i spółki cywilne pozostały na tym samym poziomie.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej^a zarejestrowane w rejestrze REGON w powiecie tucholskim wg formy prawnej - stan w dniu 30.09.2023r.

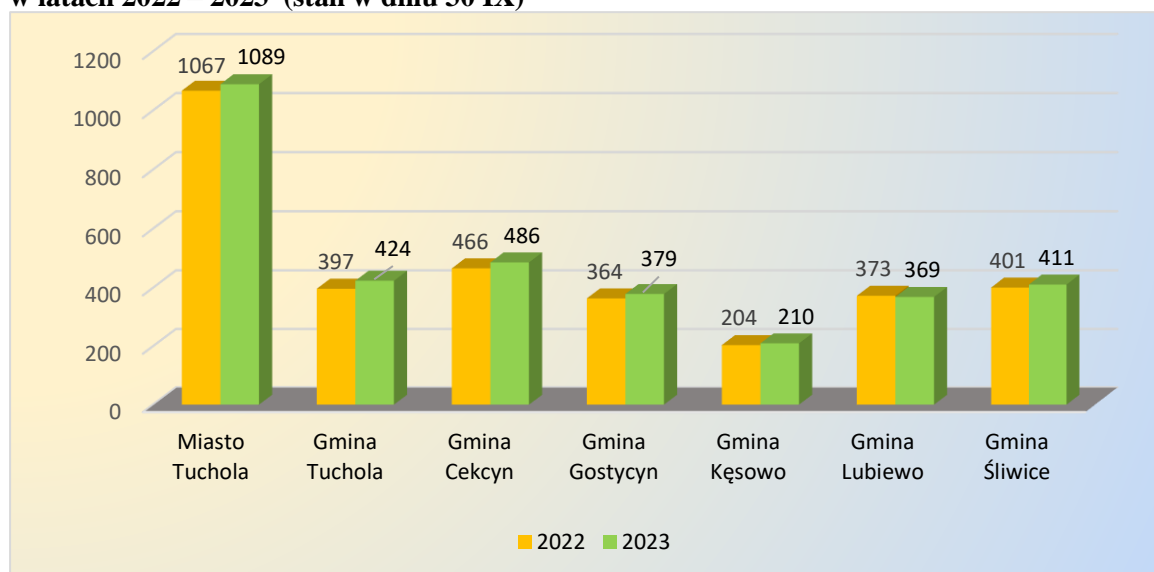
Wyszczególnienie	Spółki handlowe	W tym z udziałem kapitału zagranicznego	Spółki cywilne	Spółdzielnie	Osoby fizyczne
Miasto i Gmina Tuchola	92	8	86	9	1.513
Gmina Cekcyn	13	1	11	1	486
Gmina Gostycyn	15	4	9	4	379
Gmina Kęsowo	14	2	8	3	210
Gmina Lubiewo	9	0	14	1	369
Gmina Śliwice	20	0	11	1	411

Źródło: Bank Danych Lokalnych – stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie

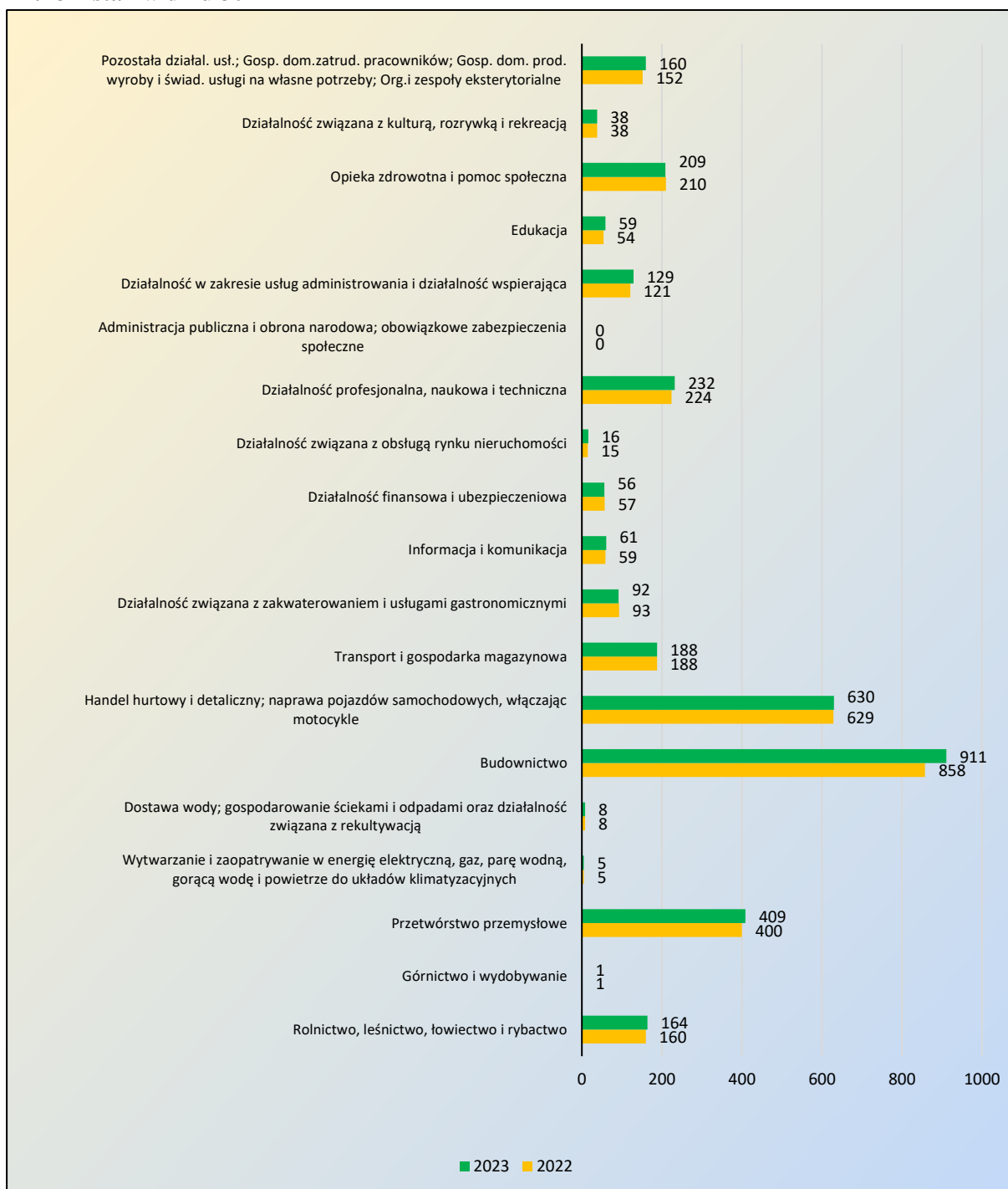
Według stanu na dzień 30 września 2023r. w powiecie tucholskim w rejestrze REGON przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 3.368 podmiotów, spółki handlowe – 163 podmioty i spółki cywilne – 139 podmiotów. Najwięcej podmiotów gospodarczych skupionych było w mieście i gminie Tuchola (1.513 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą; 92 spółki handlowe; 86 spółek cywilnych; 9 spółdzielni), najmniej w gminie Kęsowo (210 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą; 14 spółek handlowych; 8 spółek cywilnych; 3 spółdzielnie).

Wykres 4. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w powiecie tucholskim wg gmin w latach 2022 – 2023 (stan w dniu 30 IX)



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

Wykres 5. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji PKD w latach 2022 i 2023 – stan w dniu 30 IX



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS– stat.gov.pl

Osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą głównie w sekcjach:

- budownictwo – 911;
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 630;
- przetwórstwo przemysłowe – 409.

W porównaniu z wrześniem 2022r. najbardziej wzrosła liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sekcji: budownictwo (o 53 podmioty), spadek po 1 podmiocie odnotowano tylko w sekcjach: działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; działalność finansowa i ubezpieczeniowa; opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

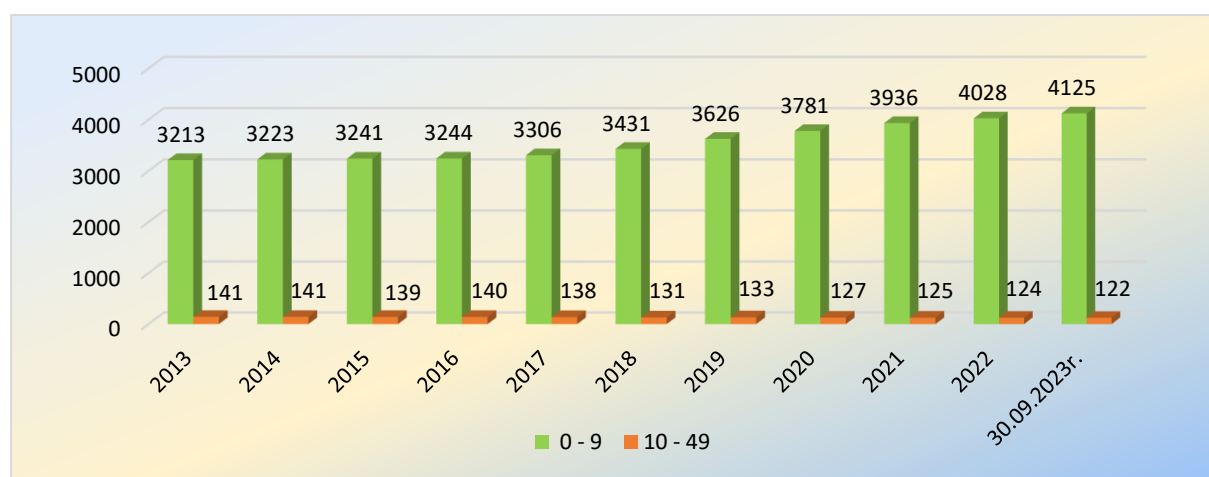
Tabela 11. Podmioty gospodarki narodowej^a w powiecie tucholskim wg klas wielkości w latach 2013-2022 i na koniec września 2023r.

Wielkość zatrudnienia	stan w dniu 31 XII										stan w dniu 30.09.2023r.
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
ogółem	3.392	3.401	3.416	3.420	3.478	3.593	3.790	3.939	4.091	4.181	4.276
0 - 9	3.213	3.223	3.241	3.244	3.306	3.431	3.626	3.781	3.936	4.028	4.125
10 - 49	141	141	139	140	138	131	133	127	125	124	122
50 - 249	37	36	35	34	32	29	29	29	28	27	27
250 - 999	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
1000 i więcej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej^a w powiecie tucholskim wg wielkości zatrudnienia 0-9 i 10-49 w latach 2013-2022 i na koniec września 2023r.



Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS – stat.gov.pl

^a bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa w rolnictwie

Analizując podmioty gospodarki narodowej pod względem klas wielkości w 2022r., w porównaniu z 2013r., zaobserwowano sukcesywny wzrost liczby firm zatrudniających do 9 pracowników (o 815 podmiotów), a spadek firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników (o 17 podmiotów).

Na koniec września 2023r. w powiecie tucholskim, zdecydowaną większość podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, czyli firmy zatrudniające poniżej 10 pracowników (4.125 podmiotów – 96,5% ogółu).

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w końcu grudnia 2022r. liczba pracujących (bez pracujących za granicą) zamieszkałych w powiecie tucholskim wynosiła 17.436 osób.

Najwięcej osób pracowało w sekcji PKD:

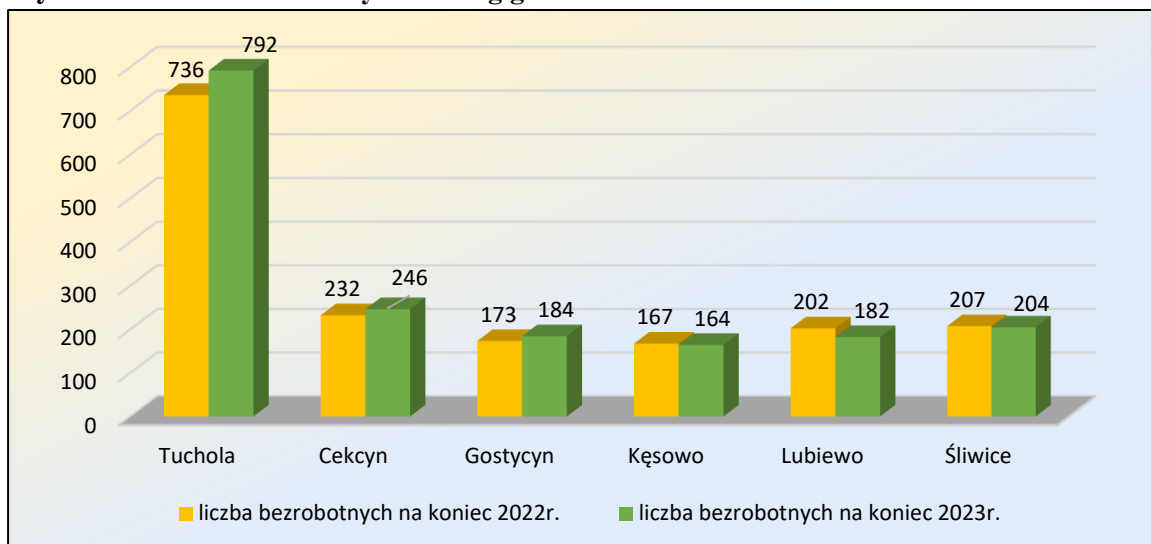
- przetwórstwo przemysłowe – 4.616 osób;
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 2.849 osób;
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 2.493 osoby,
- budownictwo – 1.223 osoby.

W końcu czerwca 2023r. liczba pracujących (bez pracujących za granicą) spadła o 228 osób i wynosiła 17.208 osób.

3. Poziom i stopa bezrobocia

W końcu grudnia 2023r. zarejestrowanych było 1.772 bezrobotnych tj. o 3,1% więcej niż w grudniu 2022r. (o 55 osób). Spadek liczby bezrobotnych odnotowano w gminie Lubiewo o 9,9%, gminie Kęsowo o 1,8% i w gminie Śliwice o 1,5%. Wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w mieście i gminie Tuchola o 7,6%, w gminie Gostycyn o 6,4 % oraz w gminie Cekcyn o 6,0%.

Wykres 7. Liczba bezrobotnych według gmin w końcu 2022 i 2023r.

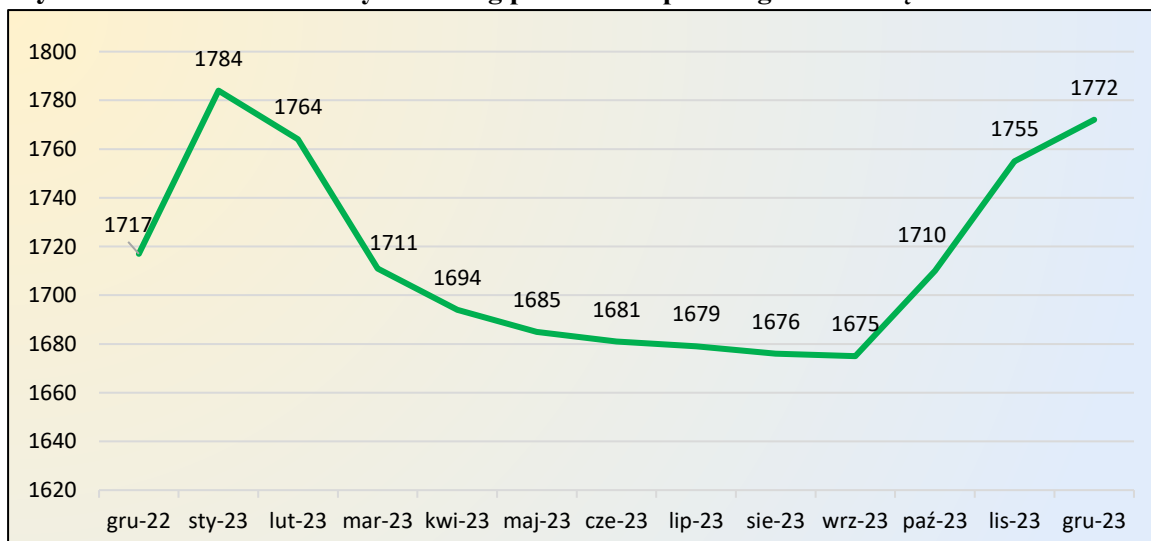


Źródło: Opracowanie własne na podstawie formularza nr 3 do sprawozdania MRiPS-01

Wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano zarówno wśród kobiet o 28 osób (3,0%), jak i mężczyzn o 27 osób (3,5%).

W styczniu 2023r. liczba osób bezrobotnych – w stosunku do grudnia 2022r. - wzrosła o 67 osób. Jest to tendencja obserwowana również w latach poprzednich. Od lutego 2023r. do września obserwowaliśmy systematyczny spadek liczby bezrobotnych. Wzrost liczby bezrobotnych nastąpił od października do końca grudnia 2023r.

Wykres 8. Liczba bezrobotnych według podziału na poszczególne miesiące w 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie formularza nr 1 do sprawozdania MRiPS-01

Tabela 12. Liczba bezrobotnych według podziału na gminy i poszczególne miesiące w 2023r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych						
	Ogółem	Tuchola	Cekcyn	Gostycyn	Kęsowo	Lubiewo	Śliwice
Grudzień 2022	1717	736	232	173	167	202	207
Styczeń 2023	1784	778	240	180	167	200	219
Luty 2023	1764	777	224	176	171	193	223
Marzec 2023	1711	747	233	175	161	189	206
Kwiecień 2023	1694	750	224	159	165	185	211
Maj 2023	1685	747	226	164	151	185	212
Czerwiec 2023	1681	743	242	151	142	180	223
Lipiec 2023	1679	742	239	147	152	178	221
Sierpień 2023	1676	751	234	158	147	169	217
Wrzesień 2023	1675	742	231	169	144	176	213
Październik 2023	1710	764	237	164	151	172	222
Listopad 2023	1755	790	245	172	156	180	212
Grudzień 2023	1772	792	246	184	164	182	204
Wzrost/spadek zmiana do XII 2022	55	56	14	11	-3	-20	-3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie formularza nr 1 do sprawozdania MRiPS-01

Stopa bezrobocia w powiecie tucholskim liczona w stosunku do liczby ludności aktywnej zawodowo wyniosła w grudniu 2023r. 10,6% (w województwie kujawsko-pomorskim – 7,1%, w kraju – 5,1%). Stopa bezrobocia, w stosunku do grudnia 2022r., w powiecie tucholskim zwiększyła się o 0,3 pkt procentowego, a zmniejszyła się w województwie kujawsko-pomorskim o 0,2 pkt i w kraju o 0,1 pkt procentowego.

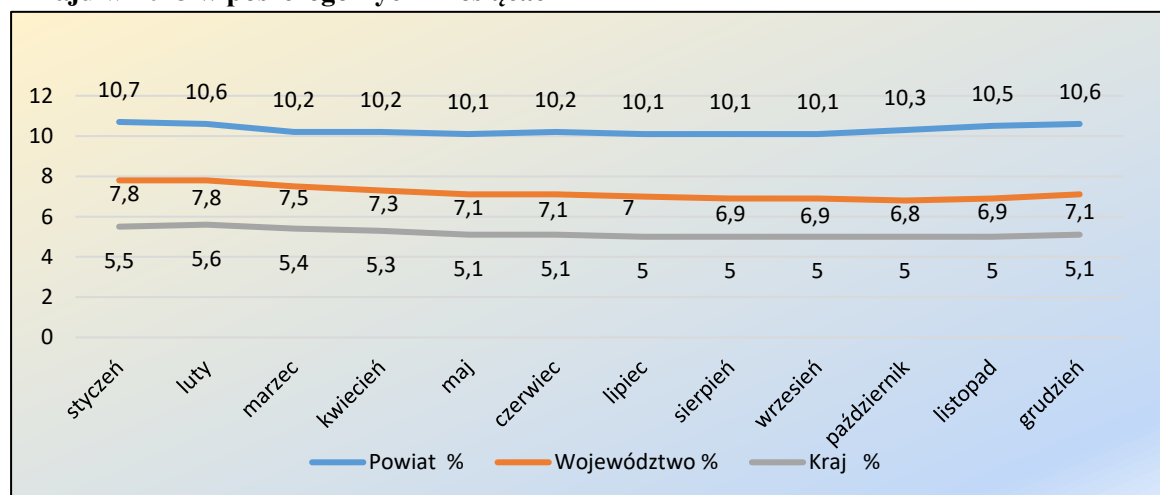
Tabela 13. Stopa bezrobocia powiatu tucholskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju w latach 2022-2023

Stan na dzień	Stopa bezrobocia (%)		
	Powiat	Województwo	Kraj
31.12.2022r.	10,3*	7,3*	5,2
31.12.2023r.	10,6	7,1	5,1
Zmiana	0,3	-0,2	-0,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z WUP w Toruniu

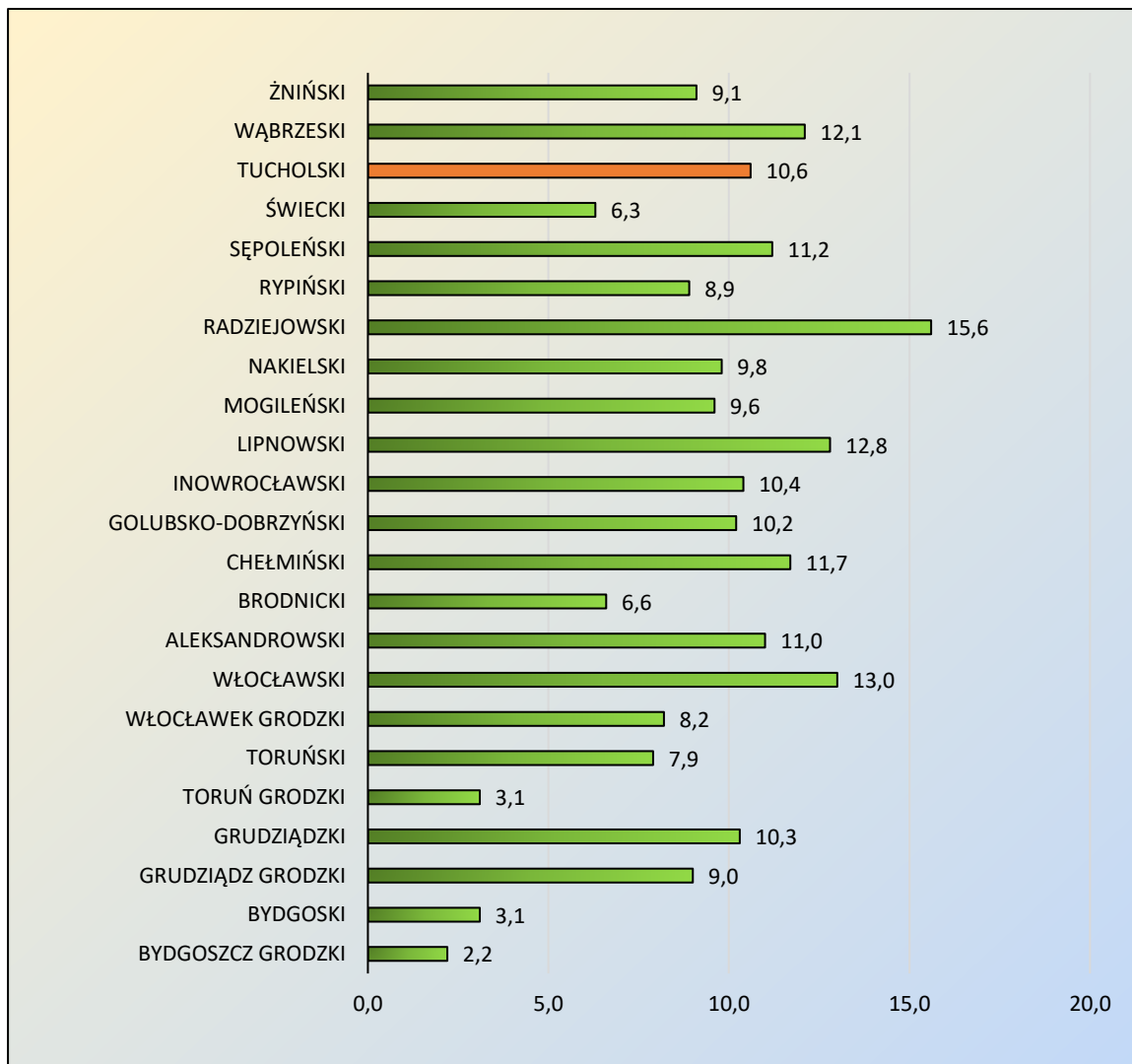
* stopa bezrobocia po korekcie

Wykres 9. Stopa bezrobocia powiatu tucholskiego na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju w 2023 w poszczególnych miesiącach



Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z WUP w Toruniu

Wykres 10. Stopa bezrobocia według powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, stan w końcu grudnia 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z WUP w Toruniu

3.1 Zmiany w poziomie bezrobocia.

W 2023r. zarejestrowało się 2.409 bezrobotnych (wobec 2.443 w 2022r.). Spośród ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych:

- 2.125 osób (88,2%) - to osoby poprzednio pracujące (w 2022r. było to odpowiednio 2.068 i 84,7%),
- 1.920 osób (79,7%) – to osoby rejestrujące się po raz kolejny (w 2022r. było to odpowiednio 1.867 i 76,4%).

W 2023r. z ewidencji bezrobotnych wyłączono 2.354 osoby (w 2022r. – 2.518).

Przyczyny wyłączeń to:

- podjęcia pracy - dotyczyły 1.452 osób i stanowiły 61,7% ogółu wyłączeń (w 2022r. było to odpowiednio 1.539 osób i 61,1%).

Zatrudnienie bez udziału środków FP podjęło 1.079 osób (o 15 osób mniej niż w 2022r.). Natomiast zatrudnienie subsydiowane finansowane środkami Funduszu Pracy stanowiło 25,7% wszystkich podjęć pracy, pracę podjęły 373 osoby (o 72 osoby mniej niż w 2022r.), w tym: prace interwencyjne 100 osób (w 2022r. 147 osób), a roboty

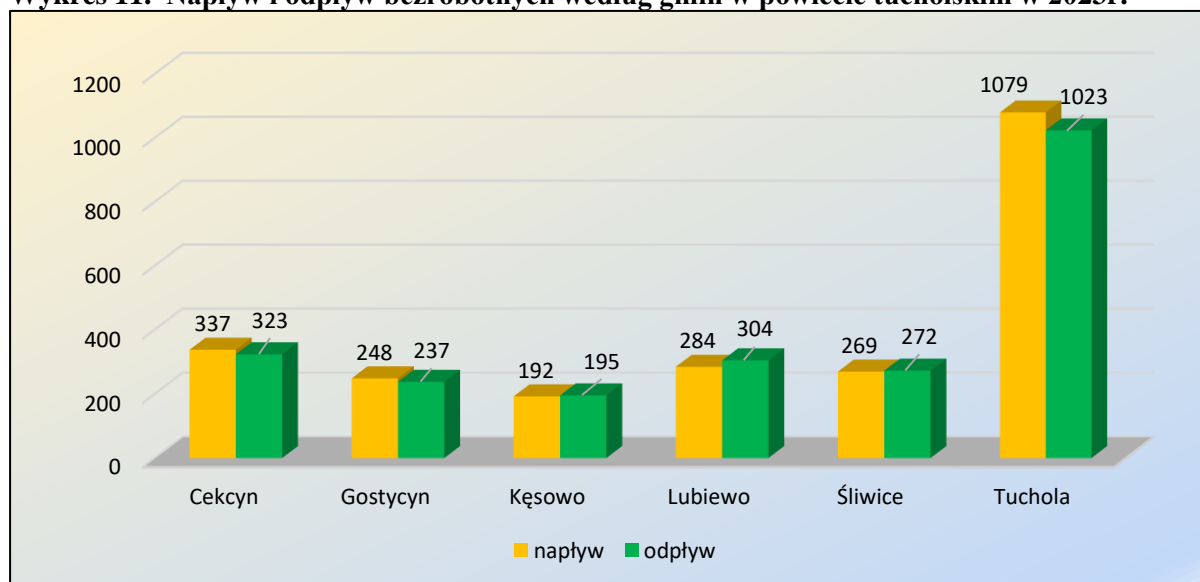
publiczne 116 osób (w roku ubiegłym 117).

W 2023r. 48 bezrobotnych otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (w 2022r. – 75), 68 osób podjęło pracę w ramach refundacji pracodawcom kosztów wyposażenia stanowiska pracy (w 2022r. – 74 osoby), 8 osób podjęło pracę w ramach bonu zatrudnieniowego (w 2022r. – 8 osób), 5 osób podjęło pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia (w 2022r. – 8 osób), 16 osób podjęło pracę poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie (w 2022r. – 12 osób). Z innej formy zatrudnienia subsydiowanego skorzystało 10 osób. Do innej formy zatrudnienia subsydiowanego zalicza się zatrudnienie bezrobotnych niepełnosprawnych na miejscach pracy refundowanych ze środków PFRON, dofinansowanie kosztów za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego w domu pomocy społecznej lub w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

- niepotwierdzenie gotowości do pracy - wyłączono 290 osób co stanowiło 12,3% (w 2022r. odpowiednio 263 osoby i 10,4%) wszystkich wyłączeń;
- rozpoczęcie szkolenia, stażu i prac społecznie użytecznych dotyczyło 239 osób (w 2022r. – 325) i stanowiło 10,2% (w 2022r. – 12,9%) wszystkich wyłączeń;
- innych (dobrowolna rezygnacja, podjęcie nauki, nabycie prawa do emerytury lub renty, prawa do świadczenia przedemerytalnego, zmiana miejsca zamieszkania, osiągnięcie wieku emerytalnego, odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy) objęło 373 osoby tj. 15,8% (w 2022r. – 391 osób tj. 15,5%) ogółu wyłączeń.

W roku 2023 żaden zakład pracy nie zgłosił do tut. urzędu pracy zamiaru zwolnień grupowych pracowników.

Wykres 11. Napływ i odpływ bezrobotnych według gmin w powiecie tucholskim w 2023r.

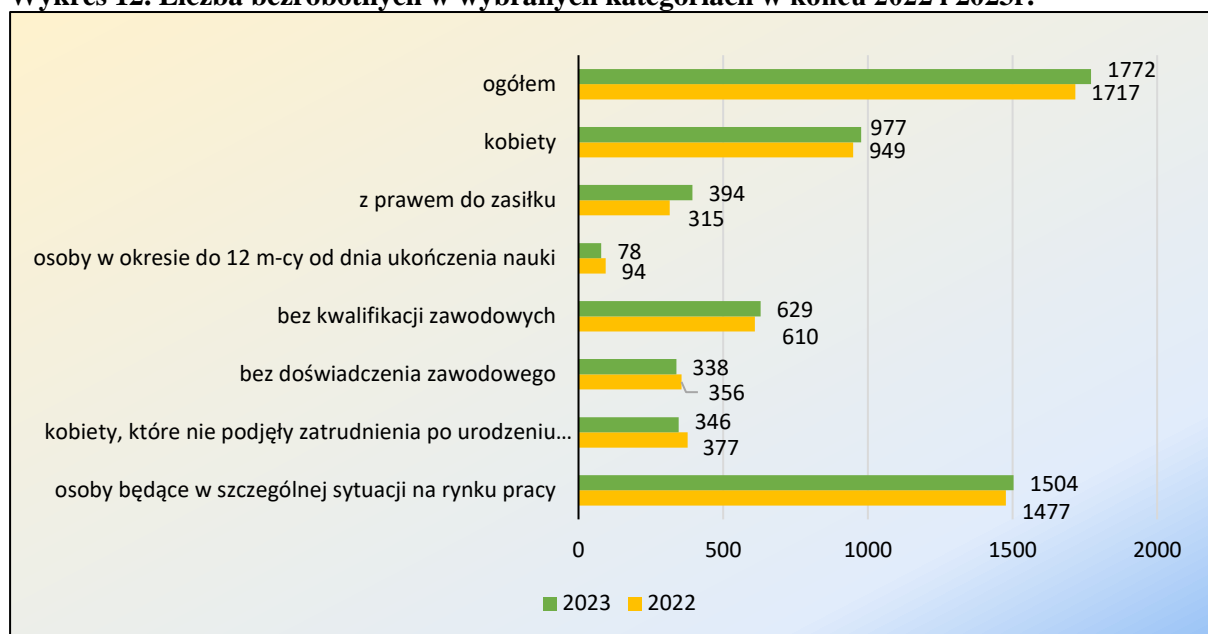


Źródło : Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

W 2023r. odpływ czyli wyrejestrowanie z ewidencji bezrobotnych był wyższy niż napływ czyli nowe rejestracje bezrobotnych w gminie Lubiewo (o 20 osób), w gminie Kęsowo (o 3 osoby) i w gminie Śliwice (o 3 osoby). Natomiast w Tucholi (o 56 osób), w gminie Cekcyn (o 14 osoby) i w gminie Gostycyn (o 11 osób) napływ był wyższy niż odpływ.

4. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych

Wykres 12. Liczba bezrobotnych w wybranych kategoriach w końcu 2022 i 2023r.

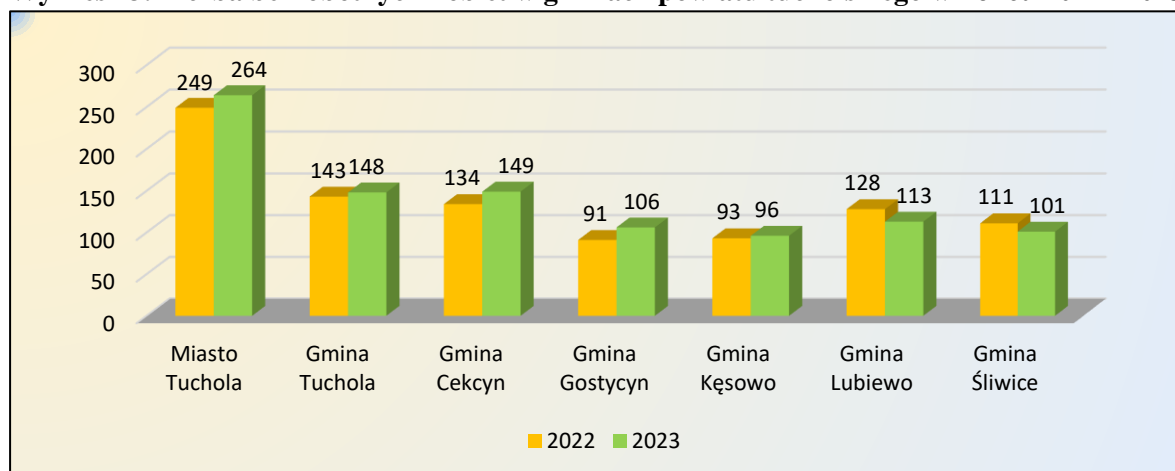


Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.1 *Bezrobotne kobiety*

W końcu grudnia 2023r. zarejestrowanych było 977 kobiet, które stanowiły 55,1% ogółu bezrobotnych (w końcu 2022r. 55,3% ogółu). W odniesieniu do końca grudnia 2022r. liczba kobiet zwiększyła się o 28 osób. Spadek liczby bezrobotnych kobiet odnotowano w gminie Lubiewo o 15 osób i w gminie Śliwice o 10 osób. W pozostałych gminach liczba bezrobotnych kobiet wzrosła w stosunku do grudnia 2022r., najwięcej w gminach: Cekcyn, Gostycyn i mieście Tuchola po 15 osób.

Wykres 13. Liczba bezrobotnych kobiet w gminach powiatu tucholskiego w końcu 2022 i 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

Udział kobiet wśród bezrobotnych w poszczególnych gminach wynosił od 49,5% w gminie Śliwice do 62,1 % w gminie Lubiewo.

Według stanu z dnia 31.12.2023r. ogólna liczba bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy wynosi 717 osób – z czego kobiety stanowią 58,9%. Prawo do zasiłku posiadało 22,7% ogólnej liczby bezrobotnych kobiet.

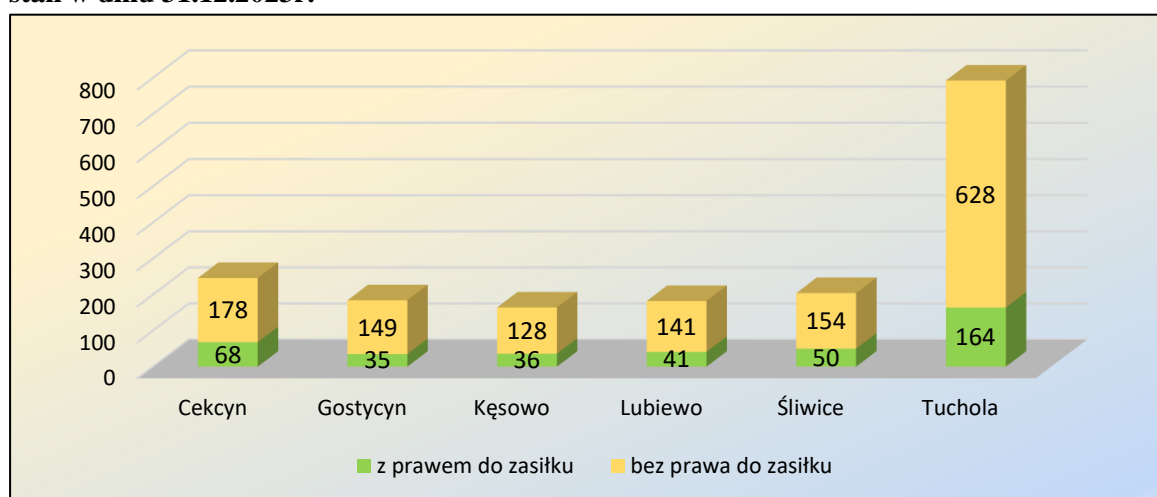
W 2023r. pracę podjęło 761 kobiet, co stanowiło 52,4% (w 2022r. – 820 osób i 53,3%) wszystkich bezrobotnych podejmujących pracę.

Szkolenia zawodowe rozpoczęły 32 kobiety – 43,2% wszystkich podejmujących szkolenia osób bezrobotnych (w roku ubiegłym odpowiednio 45 i 38,8%), staże 96 kobiet – 80,7% wszystkich podejmujących staże (w roku ubiegłym odpowiednio 141 i 85,5%), prace społecznie użyteczne 27 kobiet – 58,7% wszystkich podejmujących prace społecznie użyteczne (w roku ubiegłym odpowiednio 28 i 63,6%).

4.2 Bezrobotni z prawem do zasiłku

Prawo do pobierania zasiłku w końcu grudnia 2023r. posiadały 394 osoby, co stanowiło 22,2% ogółu bezrobotnych (w końcu 2022r. – 315 osób, tj. 18,3% ogółu). Zasiłek pobierało 22,7% bezrobotnych kobiet i 21,6% bezrobotnych mężczyzn.

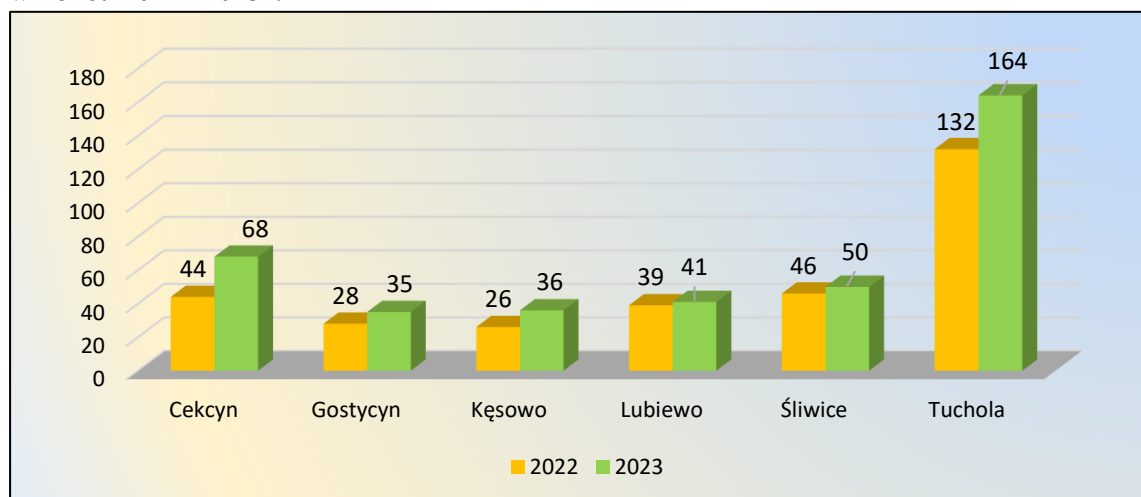
Wykres 14. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku i bez prawa do zasiłku według gmin – stan w dniu 31.12.2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

Udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej gminie wahał się od 19,0% w gminie Gostycyn do 27,6% w gminie Cekcyn.

Wykres 15. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku w gminach powiatu tucholskiego w końcu 2022 i 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.3 Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki

W końcu grudnia 2023 roku w tut. urzędzie pracy zarejestrowanych było 78 bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (w 2022r. 94 osoby), w tym 48 kobiet. Osoby z tej grupy stanowiły 4,4% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do roku ubiegłego liczba bezrobotnych z tej kategorii zmniejszyła się o 16 osób, a więc o 17,0%.

Wśród bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki kobiety stanowią 61,5%. Najliczniejszą grupę pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 43,6% (34 osoby), następnie z wykształceniem zasadniczym branżowym – 38,5% (30 osób) średnim ogólnokształcącym – 10,2% (8 osób) i wykształceniem wyższym – 7,7% (6 osób).

W 2023 roku 145 osób podjęło pracę (w 2022 roku 169 osób).

4.4 Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych

Bezrobotni bez kwalifikacji to osoby nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonego dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych pozostawało 629 bezrobotnych bez kwalifikacji, którzy stanowili 35,5% ogółu bezrobotnych (w 2022r. było to odpowiednio: 610 osób i 35,5%). W porównaniu do roku ubiegłego liczba bezrobotnych z tej kategorii zwiększyła się o 19 osób, a więc o 3,0%. Wśród bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych kobiety stanowią 55,5%.

Pracę w 2023r. podjęło 405 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, co stanowiło 27,9% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio 447 osób i 29,0%).

4.5 Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego

Bezrobotny bez doświadczenia zawodowego - bezrobotny, który nie wykonywał zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub nie prowadził działalności gospodarczej przez okres co najmniej 6 miesięcy.

W końcu grudnia 2023 roku w ewidencji osób bezrobotnych zarejestrowanych było 338 osób bez doświadczenia zawodowego, w tym 211 kobiet. Analogicznie w roku 2022 – 356 osób, w tym 221 kobiet. W porównaniu do roku ubiegłego liczba bezrobotnych z tej kategorii zmniejszyła się o 18 osób, a więc o 5,3%.

Pracę w 2023 roku podjęło 210 osób, co stanowiło 14,5% wszystkich osób podejmujących pracę (w 2022r. było to odpowiednio 256 osób i 16,6%).

4.6 Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka

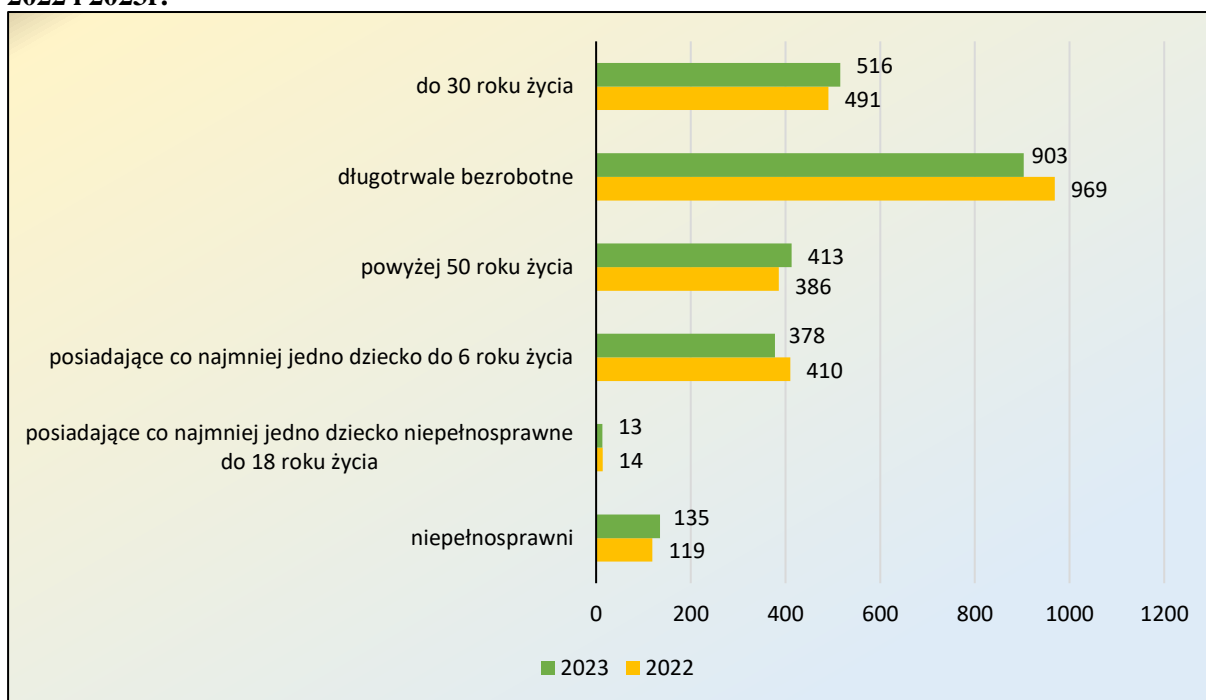
Według stanu z dnia 31.12.2023 roku zarejestrowanych było 346 kobiet (w 2022r. - 377), które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Stanowiły one 19,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych oraz 35,4% ogółu zarejestrowanych kobiet. W porównaniu do roku ubiegłego liczba bezrobotnych z tej kategorii zmniejszyła się o 31 osób, a więc o 8,2%.

4.7 Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, osoba w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to:

- 1) bezrobotny do 30 roku życia,
- 2) bezrobotny długotrwale,
- 3) bezrobotny powyżej 50 roku życia,
- 4) bezrobotny korzystający ze świadczeń pomocy społecznej,
- 5) bezrobotny posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- 6) bezrobotny niepełnosprawny,
- 7) poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu lub niewykonujący innej pracy zarobkowej opiekun osoby niepełnosprawnej, z wyłączeniem opiekunów osoby niepełnosprawnej pobierających świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, lub zasiłek dla opiekuna na podstawie przepisów o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Wykres 16. Wybrane kategorie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu 2022 i 2023r.



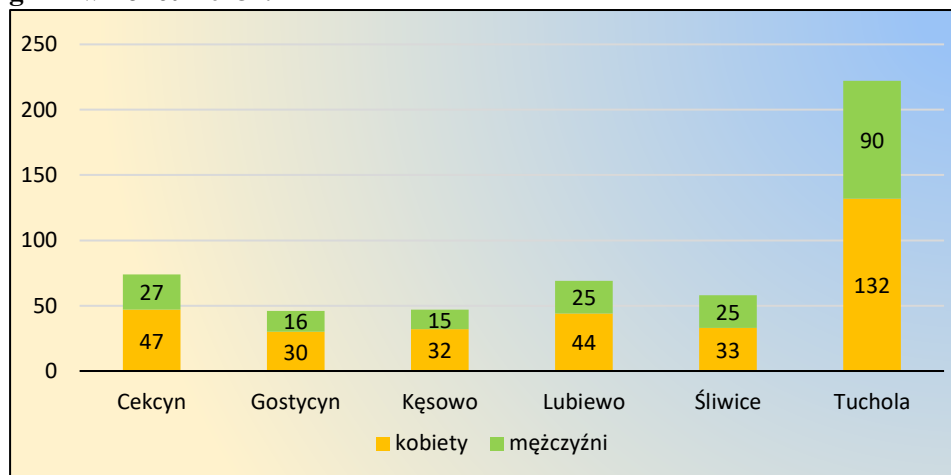
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.1 Bezrobotni do 30 roku życia

W końcu grudnia 2023 r. zarejestrowanych było 516 bezrobotnych do 30 roku życia, stanowili oni 29,1% ogółu bezrobotnych (w 2022r. były to odpowiednio: 491 osób i 28,6%). W porównaniu do roku ubiegłego liczba bezrobotnych z tej kategorii zwiększyła się o 25 osób, a więc o 5,1%.

Wśród bezrobotnych do 30 roku życia, podobnie jak w roku ubiegłym, przeważają kobiety – 61,6%.

Wykres 17. Liczba bezrobotnych do 30 roku życia w podziale na płeć według gmin w końcu 2023r.



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

Prawo do zasiłku dla osób bezrobotnych posiadało 20,8% z ogółu bezrobotnych uprawnionych. Najliczniejszą grupę pod względem poziomu wykształcenia stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 34,7% następnie policealnym i średnim zawodowym – 24,2%, gimnazjalnym/podstawowym i poniżej – 23,7%, średnim ogólnokształcącym – 12,6%, najmniejszą z wykształceniem wyższym – 4,8%.

W 2023r. pracę podjęło 628 osób, co stanowiło 43,3% wszystkich podjęć prac (w 2022r. odpowiednio 650 osób i 42,2%). Zatrudnienie subsydiowane finansowane środkami Funduszu Pracy stanowiło 24,7% podjęć pracy w tej grupie.

Staże zawodowe podjęło 77 osób tj. 64,7% wszystkich podjęć staży (w 2022r. odpowiednio 79 osób i 47,9%), prace społecznie użyteczne – 6 osób tj. 13,0% wszystkich podejmujących prace społecznie użyteczne (w 2022r. odpowiednio 6 i 13,6%).

Tabela 14. Bezrobotni do 30 roku życia według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	491	516	25
Miasto Tuchola	122	149	27
Gmina Tuchola	74	73	-1
Gmina Cekcyn	71	74	3
Gmina Gostycyn	43	46	3
Gmina Kęsowo	45	47	2
Gmina Lubiewo	64	69	5
Gmina Śliwice	72	58	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.2 Długotrwale bezrobotni

Długotrwale bezrobotny - oznacza to bezrobotnego pozostającego w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych.

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych było 903 długotrwale bezrobotnych, którzy stanowili 51,0% ogółu bezrobotnych (w 2022r. było to odpowiednio: 969 osób i 56,4%). Większość długotrwale bezrobotnych to kobiety – 59,4%.

Pracę w 2023r. podjęły 353 osoby długotrwale bezrobotne, co stanowiło 24,3% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio 401 osób i 26,1%).

Zatrudnienie subsydiowane stanowiło 21,8% podjęć pracy w tej grupie.

Szkolenia rozpoczęło 20 osób, tj. 27,0% wszystkich podejmujących szkolenia osób bezrobotnych (w 2022r.- 23 osoby), staże – 33 osoby, tj. 27,7% wszystkich podjęć staży (w 2022r. odpowiednio 23 osoby i 13,9%), prace społecznie użyteczne – 39 osób tj. 84,8% wszystkich podejmujących prace społecznie użyteczne (w 2022r. było to odpowiednio 35 osób i 79,5%).

Tabela 15. Długotrwale bezrobotni według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	969	903	-66
Miasto Tuchola	259	252	-7
Gmina Tuchola	158	152	-6
Gmina Cekcyn	132	117	-15
Gmina Gostycyn	100	97	-3
Gmina Kęsowo	99	88	-11
Gmina Lubiewo	107	94	-13
Gmina Śliwice	114	103	-11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.3 Bezrobotni powyżej 50 roku życia

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych pozostawało 413 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, które stanowiły 23,3% ogółu bezrobotnych (w 2022r. było to odpowiednio 386 osób i 22,5%). Wśród tej grupy osób przeważają mężczyźni, stanowiąc 62,5% tej populacji (przed rokiem większość bezrobotnych powyżej 50 roku życia również stanowili mężczyźni – 64,8%).

Wśród bezrobotnych powyżej 50 roku życia pracę podjęło 190 osób, co stanowiło 13,1% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio: 189 osób i 12,3%). Zatrudnienie subsydiowane stanowiło 21,6% podjęć pracy w tej grupie.

Szkolenia podjęły 4 osoby bezrobotne, co stanowiło 5,4% wszystkich podejmujących szkolenia (w 2022r.- 6 osób), prace społecznie użyteczne 20 osób, co stanowiło 43,5% wszystkich podejmujących prace społecznie użyteczne (w 2022r. było to odpowiednio 20 osób i 45,5%).

Tabela 16. Bezrobotni powyżej 50 roku życia według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	386	413	27
Miasto Tuchola	119	119	0
Gmina Tuchola	58	71	13
Gmina Cekcyn	37	53	16
Gmina Gostycyn	49	48	-1
Gmina Kęsowo	40	48	8
Gmina Lubiewo	36	33	-3
Gmina Śliwice	47	41	-6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.4 Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia.

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych pozostawało 378 bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, którzy stanowili 21,3% ogółu bezrobotnych (w 2022r. było to odpowiednio 410 osób i 23,9%). Większość bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia to kobiety – 84,1%, a prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 90 osób z tej kategorii, tj. 23,8% populacji. Pracę w 2023r. z tej grupy podjęło 285 osób, co stanowiło 19,6% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio 294 osoby i 19,1%).

Tabela 17. Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	410	378	-32
Miasto Tuchola	108	100	-8
Gmina Tuchola	60	58	-2
Gmina Cekcyn	67	55	-12
Gmina Gostycyn	34	32	-2
Gmina Kęsowo	40	32	-8
Gmina Lubiewo	55	61	6
Gmina Śliwice	46	40	-6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.5 Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia.

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych pozostawało 13 bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia, którzy stanowili 0,7% ogółu bezrobotnych (w 2022r. było to odpowiednio 14 osób i 0,8%). Wśród bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia kobiety stanowiły 61,5%, prawo do zasiłku dla bezrobotnych posiadało 7,7% tej populacji.

Pracę w 2023r. z tej grupy podjęło 14 osób, co stanowiło 1,0% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio 15 osób i 1,0%).

Tabela 18. Bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	14	13	-1
Miasto Tuchola	6	4	-2
Gmina Tuchola	0	3	3
Gmina Cekcyn	2	0	-2
Gmina Gostycyn	0	0	0
Gmina Kęsowo	3	1	-2
Gmina Lubiewo	0	1	1
Gmina Śliwice	3	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.7.6 Bezrobotni niepełnosprawni

Według stanu z dnia 31 grudnia 2023r. zarejestrowanych pozostawało 135 bezrobotnych niepełnosprawnych, którzy stanowili 7,6% ogółu bezrobotnych (w 2022r. odpowiednio: 119 osób i 6,9%).

W 2023r. 36 osób niepełnosprawnych skorzystało z porady indywidualnej. Z porady grupowej skorzystały 4 osoby. Szkolenie podjęły 3 osoby bezrobotne niepełnosprawne, staż 5 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, prace społecznie użyteczne 1 osoba.

Pracę w 2023r. podjęły 102 osoby niepełnosprawne, co stanowiło 7,0% wszystkich podjęć pracy (w 2022r. było to odpowiednio 91 osób i 5,9%).

Poza niepełnosprawnymi bezrobotnymi w rejestrze znajdują się również osoby niepełnosprawne poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (nie mają oni statusu osoby bezrobotnej) – wg stanu na koniec grudnia 2023r. 14 osób.

W 2023r. ze środków PFRON udzielono zwrotu na wniosek pracodawcy kosztów poniesionych na wyposażenie stanowisk pracy dla 2 osób bezrobotnych niepełnosprawnych w zawodach: pomocniczy robotnik przemysłowy (kod zawodu: 932911).

W końcu 2023 roku niepełnosprawni bezrobotni mężczyźni stanowili 57,8% ogółu zarejestrowanych osób niepełnosprawnych, kobiety - 42,2%. Wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy mężczyźni stanowili 57,1% ogółu zarejestrowanych w tej grupie. Najczęściej to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy z lekkim stopniem niepełnosprawności (52,6%) w przypadku osób bezrobotnych, a umiarkowanym (64,3%) w przypadku osób poszukujących pracy.

Tabela 19. Cechy społeczno – demograficzne osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy – stan w dniu 31.12.2023r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	
	Ogółem	% w ogółem*	Ogółem	% w ogółem*
Ogółem	135	100	14	100
Kobiety	57	42,2	6	42,9
Stopień niepełnosprawności				
Znaczny	2	1,5	2	14,3
Umiarkowany	62	45,9	9	64,3
Lekki	71	52,6	3	21,4
Wykształcenie				
Wyższe	9	6,7	2	14,3
Policealne i średnie zawodowe	22	16,3	4	28,6
Średnie ogólnokształcące	6	4,4	1	7,1
Zasadnicze zawodowe/branżowe	53	39,3	5	35,7
Gimnazjalne	11	8,1	1	7,1
Podstawowe i podstawowe nieukończone	34	25,2	1	7,1
Wiek				
18-24	8	5,9	0	0
25-29	11	8,1	1	7,1
30-39	21	15,6	3	21,4
40-44	13	9,6	2	14,3
45-49	16	11,9	1	7,1
50-54	24	17,8	2	14,3
55-59	27	20,0	1	7,1
60 i więcej lat	15	11,1	4	28,6
Staż pracy				
Do 1 roku	20	14,8	3	21,4
1-5 lat	21	15,6	1	7,1
5-10 lat	23	17,0	3	21,4
10-20 lat	27	20,0	2	14,3
20 -30 lat	17	12,6	1	7,1
30 lat i więcej	11	8,1	1	7,1
Bez stażu	16	11,9	3	21,4

Wyszczególnienie	Bezrobotni		Poszukujący pracy i niepozostający w zatrudnieniu	
	Ogółem	% w ogółem*	Ogółem	% w ogółem*
Czas pozostawania bez pracy				
Do 1 miesiąca	8	5,9	0	0
1-3 miesięcy	29	21,5	0	0
3-6 miesięcy	15	11,1	1	7,1
6-12 miesięcy	22	16,3	1	7,1
12-24 miesięcy	17	12,6	3	21,4
Powyżej 24 miesięcy	44	32,6	9	64,3

Rodzaj niepełnosprawności

Upośledzenie umysłowe	10	7,4	0	0
Choroby psychiczne	21	15,6	5	35,7
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	8	5,9	0	0
Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0
Choroby narządu wzroku	11	8,1	1	7,1
Upośledzenia narządu ruchu	11	8,1	3	21,4
Epilepsja	5	3,7	2	14,3
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	12	8,9	0	0
Choroby układu pokarmowego	1	0,7	0	0
Choroby układu moczowo- płciowego	3	2,2	0	0
Choroby neurologiczne	37	27,4	2	14,3
Inne	11	8,1	1	7,1
Nieustalony	5	3,7	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS-07 o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu.

** Wyniki nie sumują się do 100% ze względu na zastosowane zaokrąglenia.*

Tabela 20. Bezrobotni niepełnosprawni według gmin w końcu 2022r. i 2023r.

Wyszczególnienie	31.12.2022r.	31.12.2023r.	Zmiana
Powiat ogółem	119	135	16
Miasto Tuchola	43	44	1
Gmina Tuchola	21	27	6
Gmina Cekcyn	13	21	8
Gmina Gostycyn	8	10	2
Gmina Kęsowo	13	15	2
Gmina Lubiewo	11	7	-4
Gmina Śliwice	10	11	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

4.8 Bezrobotni według zawodów i specjalności

W końcu 2023r. zarejestrowanych było 1.542 bezrobotnych posiadających zawód. Stanowili oni 87,0% ogółu bezrobotnych. Natomiast osoby, które nie legitymowały się żadnym zawodem stanowiły 13,0% ogółu bezrobotnych (230 osób).

Grupa **bez zawodu** obejmuje osoby niespełniające jednocześnie dwóch warunków:

- nieposiadające kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych świadectwem (dyplomem) ukończenia kształcenia szkolnego o charakterze zawodowym lub dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub świadectwem czeladniczym,
- nieposiadające udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 6 miesięcy w tym samym zawodzie.

W grupie „bez zawodu” ujęte są również osoby, które ukończyły licea ogólnokształcące.

W statystyce rynku pracy bezrobotni poprzednio pracujący klasyfikowani są według zawodu wykonywanego w ostatnim miejscu pracy, a osoby dotychczas niepracujące – zgodnie z zawodem wyuczonym (potwierdzonym świadectwem (dyplomem) ukończenia kształcenia szkolnego o charakterze zawodowym lub dyplomem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub świadectwem czeladniczym).

Tabela 21. Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych w latach 2022-2023 (stan w końcu grudnia).

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023 % w ogółem bezrobotnych posiadających zawód		w osobach	w %
522301	Sprzedawca ^s	196	212	13,7	16	8,1
754903	Pracownik produkcji	43	81	5,3	38	88,4
512001	Kucharz ^s	58	55	3,6	-3	-5,2
722204	Ślusarz ^s	53	55	3,6	2	3,8
515303	Robotnik gospodarczy	54	53	3,4	-1	-1,9
752205	Stolarz ^s	38	42	2,7	4	10,5
932101	Pakowacz ręczny	34	40	2,6	6	17,6
931301	Pomocniczy robotnik budowlany	43	35	2,3	-8	-18,6
911207	Pracownik utrzymania czystości (sprzątaczką)	27	28	1,8	1	3,7
514101	Fryzjer ^s	27	27	1,8	0	0
723103	Mechanik pojazdów samochodowych ^s	25	21	1,4	-4	-16,0
932911	Pomocniczy robotnik przemysłowy	20	19	1,2	-1	-5,0
753105	Krawiec ^s	13	16	1,0	3	23,1
752190	Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	18	16	1,0	-2	-11,1
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	6	15	1,0	9	150,0
941201	Pomoc kuchenna	22	15	1,0	-7	-31,8
711104	Robotnik budowlany	8	14	0,9	6	75,0
815301	Szwaczka maszynowa	16	14	0,9	-2	-12,5
331403	Technik ekonomista ^s	8	13	0,8	5	62,5
524902	Doradca klienta	8	13	0,8	5	62,5
752105	Sortowacz materiałów drzewnych	13	13	0,8	0	0
721204	Spawacz	10	13	0,8	3	30,0
513101	Kelner ^s	13	12	0,8	-1	-7,7
711202	Murarz	15	12	0,8	-3	-20,0
833203	Kierowca samochodu ciężarowego	7	12	0,8	5	71,4
411003	Pracownik biurowy	12	11	0,7	-1	-8,3
411004	Technik prac biurowych ^s	14	11	0,7	-3	-21,4
611303	Ogrodnik ^s	10	11	0,7	1	10,0

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023 % w ogółem bezrobotnych posiadających zawód		w osobach	w %
621002	Robotnik leśny	7	11	0,7	4	57,1
432103	Magazynier	16	10	0,6	-6	-37,5
751402	Przetwórcza owoców i warzyw	9	10	0,6	1	11,1
818116	Operator urządzeń przemysłu szklarskiego ^s	4	10	0,6	6	150,0
832202	Kierowca samochodu dostawczego	12	10	0,6	-2	-16,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do sprawozdania MRiPS-01 Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności

„S” –dany zawód objęty jest kształceniem w systemie oświaty i występuje w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego

Bezrobotni w 33 zawodach wymienionych w tabeli 21 stanowią 60,3% bezrobotnych posiadających zawód.

W 2023r. zarejestrowało się 2.409 osób bezrobotnych. Spośród zarejestrowanych bezrobotnych – 2.164 osoby (89,8%) posiadały zawód, bez zawodu zarejestrowano 245 osób (10,2% ogółu rejestrujących się).

Tabela 22. Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych rejestrujących się w latach 2022-2023

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023 % w ogółem bezrobotnych posiadających zawód		w osobach	w %
522301	Sprzedawca ^s	217	252	11,6	35	16,1
754903	Pracownik produkcji	82	141	6,5	59	72,0
512001	Kucharz ^s	72	66	3,0	-6	-8,3
515303	Robotnik gospodarczy	75	60	2,8	-15	-20,0
722204	Ślusarz ^s	54	53	2,4	-1	-1,9
752205	Stolarz ^s	53	53	2,4	0	0
932101	Pakowacz ręczny	51	45	2,1	-6	-11,8
723103	Mechanik pojazdów samochodowych ^s	42	40	1,8	-2	-4,8
931301	Pomocniczy robotnik budowlany	73	40	1,8	-33	-45,2
514101	Fryzjer ^s	48	33	1,5	-15	-31,3
331403	Technik ekonomista ^s	17	32	1,5	15	88,2
911207	Pracownik utrzymania czystości (sprzątaczką)	30	31	1,4	1	3,3
711104	Robotnik budowlany	18	29	1,3	11	61,1
432103	Magazynier	22	26	1,2	4	18,2
242217	Specjalista administracji publicznej	22	25	1,2	3	13,6
411003	Pracownik biurowy	19	25	1,2	6	31,6
334306	Technik administracji ^s	16	23	1,1	7	43,8
411004	Technik prac biurowych ^s	38	23	1,1	-15	-39,5
752190	Pozostali robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	10	23	1,1	13	130,0
932918	Pracownik pomocniczy stolarza	12	23	1,1	11	91,7
333107	Technik logistik ^s	13	20	0,9	7	53,8
833203	Kierowca samochodu ciężarowego	18	19	0,9	1	5,6

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023 % w ogółem bezrobotnych posiadających zawód		w osobach	w %
921101	Pomocniczy robotnik polowy	20	19	0,9	-1	-5,0
351203	Technik informatyk ^s	5	18	0,8	13	260,0
524902	Doradca klienta	12	18	0,8	6	50,0
941201	Pomoc kuchenna	21	18	0,8	-3	-14,3
621002	Robotnik leśny	7	16	0,7	9	128,6
721204	Spawacz	19	16	0,7	-3	-15,8
741103	Elektryk ^s	11	16	0,7	5	45,5
753105	Krawiec ^s	16	16	0,7	0	0
832202	Kierowca samochodu dostawczego	11	16	0,7	5	45,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do sprawozdania MRiPS-01 Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności

„S” – dany zawód objęty jest kształceniem w systemie oświaty i występuje w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego

W 2023 roku najwięcej bezrobotnych rejestrowało się w zawodzie sprzedawcy - 252 osoby. Także i w tym zawodzie najwięcej było zarejestrowanych bezrobotnych w 2022r.

4.9 Osoby bezrobotne według czasu pozostawiania bez pracy, wieku oraz poziomu wykształcenia.

W końcu 2023r. zarejestrowanych było 1.772 bezrobotnych, w tym 977 kobiet. Najwięcej bezrobotnych pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy - 465 osób (26,2% ogółu). Biorąc pod uwagę wiek zarejestrowanych bezrobotnych były to przeważnie osoby od 25 do 44 roku życia - 883 osoby (49,8% ogółu). Najmniej było osób powyżej 60 roku życia – 94 osoby (5,3%). Najwięcej bezrobotnych posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe - 604 osoby (34,1% ogółu zarejestrowanych) oraz gimnazjalne lub niższe – 560 osób (31,6%). Najmniej bezrobotnych zarejestrowanych było z wykształceniem wyższym - 103 osoby – 5,8%.

Tabela 23. Bezrobotni według czasu pozostawiania bez pracy, wieku oraz poziomu wykształcenia w latach 2022-2023 (stan w końcu grudnia).

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023		w osobach	w %
			ogółem	kobiety		
Czas pozostawiania bez pracy w miesiącach	do 1	109	115	48	6	5,5
	1 – 3	333	353	183	20	6,0
	3 - 6	236	300	167	64	27,1
	6 - 12	236	287	157	51	21,6
	12 - 24	286	252	138	-34	-11,9
	pow. 24	517	465	284	-52	-10,1
Wiek	18 – 24	268	298	173	30	11,2
	25 - 34	447	436	288	-11	-2,5
	35 - 44	442	447	264	5	1,1
	45 - 54	324	331	184	7	2,2
	55 - 59	151	166	68	15	9,9
	60 - 64	85	94	0	9	10,6
	wyższe	124	103	74	-21	-16,9

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych			Zmiana do 2022r.	
		2022	2023		w osobach	w %
			ogółem	kobiety		
Wykształcenie	policealne i średnie zawodowe	307	346	246	39	12,7
	średnie ogólnokształcące	144	159	118	15	10,4
	zasadnicze zawodowe/branżowe	603	604	298	1	0,2
	gimnazjalne i poniżej	539	560	241	21	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Formularza 3 do sprawozdania MRiPS-01 Rozszerzona informacja o bezrobociu w miastach i gminach w zasięgu PUP w Tucholi

W porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano największy wzrost wśród bezrobotnych pozostających bez pracy w okresie od 3 do 6 miesięcy o 64 osoby, w przedziale wiekowym: 18-24 lata o 30 osób, z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym o 39 osób. Spadek odnotowano wśród bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy o 86 osób, w przedziale wiekowym: 25-34 lata o 11 osób oraz bezrobotnych z wykształceniem wyższym o 21 osób.

5. Usługi rynku pracy

5.1 Pośrednictwo pracy

Pośrednictwo Pracy:

- udziela pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia,
- udziela pomocy pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- upowszechnia oferty pracy,
- pozyskuje oferty pracy,
- inicjuje i organizuje kontakty bezrobotnych i poszukujących pracy z pracodawcami,
- informuje bezrobotnych o przysługujących im prawach i obowiązkach,
- informuje bezrobotnych i poszukujących pracy oraz pracodawców o aktualnej sytuacji i przewidywanych zmianach na lokalnym rynku pracy.

5.1.1 Realizacja ofert pracy

W 2023 roku do PUP w Tucholi wpłynęły 1.203 zgłoszenia wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej wyniosła 1.025, natomiast wolnych miejsc aktywizacji zawodowej (staże, prace społecznie użyteczne) 178.

W stosunku do roku ubiegłego liczba zgłoszonych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej spadła o 20,2% tj. o 305 miejsc.

Tabela 24. Wolne miejsca pracy oraz miejsca aktywizacji zawodowej najczęściej zgłaszane w PUP Tuchola w 2023r. według zawodów.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej		
		ogółem	w tym:	
			Liczba subsydiowanych wolnych miejsc pracy* i miejsc aktywizacji zawodowej**	% w ogółem
832202	Kierowca samochodu dostawczego	350	0	0
515303	Robotnik gospodarczy	90	88	97,8
754903	Pracownik produkcji	78	3	3,8
932101	Pakowacz ręczny	53	0	0
932911	Pomocniczy robotnik przemysłowy	38	1	2,6
411003	Pracownik biurowy	36	34	94,4
522301	Sprzedawca	30	26	86,7
753402	Tapicer	30	0	0
931301	Pomocniczy robotnik budowlany	21	13	61,9
818116	Operator urządzeń przemysłu szklarskiego	20	0	0
411004	Technik prac biurowych	18	16	88,9
531202	Asystent nauczyciela przedszkola	15	14	93,3
413201	Operator wprowadzania danych	14	14	100,0
711104	Robotnik budowlany	14	4	28,6
235914	Wychowawca w placówkach oświatowych, wsparcia dziennego, wychowawczych i opiekuńczych oraz instytucjach pieczy zastępczej	12	9	75,0
911207	Pracownik utrzymania czystości (sprzątaczką)	12	10	83,3
234102	Nauczyciel przedmiotu w szkole podstawowej	11	0	0
816017	Operator urządzeń do produkcji wyrobów cukierniczych	10	0	0
412001	Sekretarka	9	9	100,0
432103	Magazynier	9	4	44,4
513101	Kelner	9	9	100,0
512001	Kucharz	9	7	77,8
722204	Ślusarz	9	8	88,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do sprawozdania MRiPS-01 Bezrobotni oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności.

* praca subsydiowana to zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, bonu zatrudnieniowego, bonu na zasiedlenie, dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego

** miejsca aktywizacji zawodowej to staże i prace społecznie użyteczne

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w 23 zawodach wymienionych w tabeli 24 stanowią 74,6% ogółu zgłoszeń. Najczęściej zgłaszano wolne miejsca w zawodzie kierowcy samochodu dostawczego, robotnika gospodarczego i pracownika produkcji. W przypadku robotnika gospodarczego były to głównie miejsca pracy subsydiowanej i miejsca aktywizacji zawodowej.

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej to suma zgłoszonych przez pracodawców wolnych miejsc zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz miejsc aktywizacji zawodowej (m. in. stażu, prac społecznie użytecznych).

Dla zrealizowania zgłoszonych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej wezwano 1.694 osoby bezrobotne (w 2022r. 2.135), w tym 1.296 osób wezwano w celu przedstawienia propozycji pracy, 342 osoby celem przedstawienia propozycji stażu i 56 osób celem przedstawienia propozycji prac społecznie użytecznych. Propozycje miejsc pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej przedstawiane są nie tylko wezwanym w tym celu osobom bezrobotnym, ale także osobom zgłaszającym się z własnej inicjatywy bądź zgłaszającym się w wyznaczonym terminie.

O wolnych miejscach pracy i miejscach aktywizacji zawodowej informuje się również drogą mailową i sms-em.

Skierowania wydano 854 osobom (w 2022r. 937 osób), z czego 582 skierowania do pracy, 217 na staż i 55 na prace społecznie użyteczne.

W 2023 r. zorganizowano 5 giełd pracy (w 2022r. 6 giełd na 105 wolnych miejsc pracy) na 110 wolnych miejsc pracy. Giełda pracy to spotkanie pracodawców z dobranymi przez pośrednika pracy osobami bezrobotnymi lub poszukującymi pracy, które posiadają kwalifikacje wymagane na stanowiskach pracy zgłoszonych przez tych pracodawców. Pracodawcy w trakcie trwania giełdy przeprowadzają rozmowy z bezrobotnymi i rekrutują ich do pracy.

W 2023 roku pracę podjęło 1.452 bezrobotnych. Było to o 87 osób mniej niż w 2022r. Podjęcia pracy stanowiły 61,7% ogółu wyłączonych z ewidencji bezrobotnych (w roku poprzednim 61,1%).

Zatrudnienie niesubsydiowane (1.079 osób) stanowiło 74,3% wszystkich podjęć pracy przez bezrobotnych (w roku poprzednim było to odpowiednio 1.094 i 71,1%). Natomiast zatrudnienie subsydiowane (373 osoby) stanowiło 25,7% wszystkich podjęć pracy (w roku ubiegłym było to odpowiednio 445 osób i 28,9%).

Tabela 25. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. pracę.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	1.452	100	761
z tego:			
do 30 roku życia	628	43,3	299
w tym do 25 roku życia	390	26,9	179
długotrwale bezrobotni	353	24,3	211
powyżej 50 roku życia	190	13,1	95
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	285	19,6	177
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	14	1,0	9
niepełnosprawni	102	7,0	43

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

5.2 Usługi EURES

Sieć EURES została powołana na mocy unijnych przepisów prawnych przez Komisję Europejską i działa we wszystkich państwach członkowskich UE i EFTA mając na celu wspieranie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy.

Sieć EURES tworzą publiczne służby zatrudnienia państw członkowskich UE i EFTA oraz inne uprawnione organizacje na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, działające w obszarze zatrudnienia.

Usługi sieci EURES świadczą doradcy EURES lub asystenci EURES w najbliższym wojewódzkim urzędzie pracy, podmioty akredytowane oraz pośrednicy pracy w najbliższym powiatowym urzędzie pracy.

Serwis <https://eures.praca.gov.pl> /jest przeznaczony dla osób, którzy chcą podjąć pracę w państwach członkowskich UE/EFTA, a także dla pracodawców, którzy poszukują kandydatów do pracy w tych państwach.

W serwisie dostępne są:

- informacje o zagranicznych ofertach pracy w UE/EFTA,
- informacje o warunkach życia i pracy w UE/EFTA,
- informacje o tym, co istotne przed wyjazdem z Polski,
- informacje nt. mobilności zawodowej,
- informacje nt. usług rekrutacyjnych EURES dla polskich pracodawców,
- informacje o polskim rynku pracy,
- zapowiedzi międzynarodowych targów pracy i wydarzeń rekrutacyjnych na terenie Polski
- oferty sieci EURES w obszarach przygranicznych,
- dane kontaktowe do polskich doradców EURES.

W ramach sieci EURES pracodawcy z pomocą pośrednika pracy mogą umieścić ofertę pracy na portalu EURES (eures.europa.eu).

Oferty pracy za granicą w ramach EURES znajdują się na stronie: oferty.praca.gov.pl

Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi dysponował w 2023r. 1.570 wolnych miejsc pracy w sieci EURES. Najwięcej miejsc pracy za granicą było w Szwecji (908) i Austrii (143).

Za granicą głównie poszukiwani byli: pracownicy do zbiorów, sprzątaczkę, kelnerzy, kucharze, kierowcy kat. C+E, dekarze, lekarze weterynarii.

Wśród osób bezrobotnych największym zainteresowaniem cieszyły się miejsca pracy związane z branżą budowlaną, pracą przy zbiorach lub w gastronomii.

5.3 Indywidualny Plan Działania.

Powiatowy Urząd Pracy, udzielając pomocy określonej w ustawie, przygotowuje Indywidualny Plan Działania (IPD).

IPD to plan działań obejmujący podstawowe usługi rynku pracy wspierane instrumentami rynku pracy w celu zatrudnienia bezrobotnego lub poszukującego pracy.

IPD jest przygotowywany przez doradcę klienta we współpracy z bezrobotnym lub poszukującym pracy i zawiera w szczególności:

- działania możliwe do zastosowania przez urząd pracy w ramach pomocy określonej w ustawie, np. pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, szkolenia;
- działania planowane do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy w celu poszukiwania pracy;
- planowane terminy realizacji poszczególnych działań;
- formy, terminy kontaktów z doradcą klienta lub innym pracownikiem urzędu pracy;
- termin i warunki zakończenia realizacji IPD.

W roku 2023 w PUP w Tucholi sporządzono 2.413 indywidualnych planów działania (odpowiednio w 2022 roku 2.523).

5.4 Poradnictwo zawodowe.

Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu:

- 1) osobom bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca pracy oraz w planowaniu rozwoju kariery zawodowej, a także na przygotowywaniu do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy, w szczególności na:

- udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy, możliwościach szkolenia i kształcenia, umiejętnościach niezbędnych przy aktywnym poszukiwaniu pracy i samozatrudnieniu,
- udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę pracy, w tym badaniu kompetencji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
- kierowaniu na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia,
- inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy;

2) pracodawcom pomocy:

- w doborze kandydatów do pracy spośród bezrobotnych i poszukujących pracy,
- we wspieraniu rozwoju zawodowego pracodawcy i jego pracowników przez udzielanie porad zawodowych.

Poradnictwo zawodowe świadczone jest w formie indywidualnej i grupowej.

W 2023 roku 510 osób (274 kobiety, 236 mężczyzn) skorzystało z porady indywidualnej. Grupowym poradnictwem objęto 127 osób (93 kobiety).

Tabela 26. Cechy społeczno – demograficzne osób objętych poradnictwem zawodowym w 2023r.

Wyszczególnienie	Liczba osób	% w ogółem
Poradnictwo indywidualne		
Ogółem	510	100
z tego		
bezrobotni do 30 roku życia	319	62,5
długotrwale bezrobotni	206	40,4
bezrobotni powyżej 50 roku życia	40	7,8
zamieszkali na wsi	369	72,4
niepełnosprawni	36	7,0
Poradnictwo grupowe		
Ogółem	127	100
z tego:		
bezrobotni do 30 roku życia	108	85,0
długotrwale bezrobotni	67	52,8
bezrobotni powyżej 50 roku życia	2	1,6
zamieszkali na wsi	88	69,3
niepełnosprawni	4	3,1

Źródło: Opracowanie własne

W 2023 roku z poradnictwa indywidualnego i poradnictwa grupowego częścię korzystały kobiety (53,7% poradnictwo indywidualne, 73,2% poradnictwo grupowe).

Poradnictwo grupowe prowadzone było przez doradców zawodowych tut. urzędu.

Tematyka porad grupowych w 2023r. to:

- „Rekrutacja i przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej”,
- „Metody poszukiwania pracy”,
- „Na rynku pracy – asertywnie i bez stresu”,
- „Żeby nam się chciało chcieć – o motywacji do działania”,
- „Racjonalne myślenie drogą do sukcesu”,
- „Kompetencje cyfrowe z elementami metod poszukiwania pracy”.

5.5 Kompetencje cyfrowe

Stale rosnące znaczenie umiejętności i kompetencji cyfrowych znalazło odzwierciedlenie w zapisach Zalecenia Rady z 30 października 2020 r. w sprawie Pomostu do zatrudnienia – wzmocnionej Gwarancji dla Młodzieży, w których m. in. zarekomendowano państwom członkowskim przeprowadzanie oceny umiejętności cyfrowych osób młodych przystępujących do wsparcia w ramach Gwarancji dla Młodzieży i proponowanie szkoleń uzupełniających te umiejętności w razie stwierdzenia takiej potrzeby.

Mając na uwadze zapisy ww. Zalecenia oraz ogólną potrzebę podnoszenia umiejętności cyfrowych polskiego społeczeństwa (poziom tych umiejętności wciąż pozostaje na niższym poziomie niż w wielu krajach UE) Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS) wprowadziło do zaktualizowanego w 2022 r. Planu realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce zapisy rekomendujące przeprowadzanie oceny kompetencji cyfrowych osób młodych przystępujących do wsparcia. Konieczność zapewnienia zgodności projektów współfinansowanych środkami EFS+ z kryterium oceny kompetencji cyfrowych znalazło się także w wytycznych na lata 2021-2027 opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Ocena kompetencji cyfrowych osób młodych przeprowadzana jest przez Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi za pomocą opracowanego w MRiPS narzędzia składającego się z ankiety samooceny i kwestionariusza praktycznego. Wynik przedstawiany jest w 6-cio stopniowej skali od braku umiejętności cyfrowych do bardzo dobrych.

W 2023r. badaniem kompetencji cyfrowych objęto 611 osób bezrobotnych do 30 roku życia.

W przypadku gdy osoba młoda uzyskała wynik na poziomie dobrym lub bardzo dobrym nie ma konieczności podejmowania przez nią szkolenia uzupełniającego umiejętności, niemniej jeśli osoba młoda wyrazi chęć odbycia takiego szkolenia, PUP daje jej taką możliwość. W pozostałych przypadkach oferta szkolenia jest obligatoryjnie przedstawiana. PUP proponuje udział w poradzie grupowej *Kompetencje cyfrowe z elementami metod poszukiwania pracy*, którą prowadzą doradca zawodowy z informatykiem PUP. W 2023r. z porady grupowej skorzystały 94 osoby w 12 grupach.

Ponadto PUP udostępnia bezpłatne linki do samokształcenia.

5.6 Szkolenia

W 2023 r. szkolenia realizowane były w trybie indywidualnym i grupowym. Szkolenia rozpoczęło 75 osób, w tym 1 osoba zarejestrowana jako poszukująca pracy (art. 43 ust. 3 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Szkolenia indywidualne rozpoczęło 31 osób w następującym zakresie:

- *biomasażysta Fizjo-Wellnes* – 1 osoba,
- *dotyk kwantowy* – 1 osoba,
- *groomer – fryzjer zwierząt* – 1 osoba,
- *kierowca wózków jezdniowych podnośnikowych specjalizowanych w tym ze zmienną fazą udźwigu* – 1 osoba,
- *kompleksowe szkolenie z przedłużania włosów* – 1 osoba,
- *kurs dietetyki klinicznej* – 1 osoba,
- *kurs korekty tekstu – Zostań korektorką* – 1 osoba,
- *kurs opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym* – 1 osoba,
- *kurs prawo jazdy kat. C wraz z kwalifikacją wstępną przyspieszoną* – 9 osób,
- *kurs prawo jazdy kat. C wraz z kwalifikacją wstępną* – 3 osoby,
- *kurs prawo jazdy kat. E wraz z kwalifikacją wstępną* – 2 osoby,

- kurs prawo jazdy kat. E – 2 osoby,
- kurs prawo jazdy kat. E ze szkoleniem okresowym -1 osoba,
- kurs z dyplomem Terapeuta SPA & Wellnes o specjalności masaż orientalne i ajurwedyjskie – 1 osoba,
- liftingujący masaż Twarzy Kobido Up + Face Taping – 1 osoba,
- operator koparko-ladowarki – 1 osoba,
- operator wózków widłowych ze zmiennym wysięgnikiem - 1 osoba,
- spawanie blach i rur spoinami pachwinowymi metodą MAG 135 - 1 osoba,
- szkolenie do uzyskania uprawnień dla pilota UAWO/BSP - 1 osoba.

Szkolenie grupowe rozpoczęły 44 osoby bezrobotne w następującym zakresie:

- kurs elektryka z uprawnieniami energetycznymi G1 – 5 osób,
- kurs operatora wózka widłowego – 9 osób,
- kurs opiekuna w żłobku lub klubie dziecięcym – 10 osób,
- spawanie blach i rur spoinami pachwinowymi metodą MAG 135 – 5 osób,
- obsługa kasy fiskalnej i terminala płatniczego z minimum sanitarnym – 15 osób.

Po ukończeniu szkoleń 22 osoby podjęły pracę i 1 osoba rozpoczęła działalność gospodarczą (stan na 31.12.2023r.).

Ze szkoleń częściej korzystali mężczyźni (56,8%), zamieszkali na wsi (71,6%), osoby do 30 roku życia (52,7%).

Tabela 27. Wybrane kategorie bezrobotnych rozpoczynających w 2023 r. szkolenia

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	74	100	32
z tego:			
zamieszkali na wsi	53	71,6	22
do 30 roku życia	39	52,7	13
w tym do 25 roku życia	24	32,4	5
powyżej 50 roku życia	4	5,4	2
długotrwale bezrobotni	20	27,0	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6. Instrumenty rynku pracy

6.1 Prace interwencyjne

W 2023 roku zawarto 83 umowy na zorganizowanie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, z tego 3 umowy zostały rozwiązane z powodu wypowiedzenia pracy przez pracownika lub zwolnienia bez wypowiedzenia bądź rezygnacji organizatora z dalszej rekrutacji osób bezrobotnych. Zatrudnienie uzyskało 90 osób - na okres co najmniej 9 miesięcy z refundacją części kosztów poniesionych na wynagrodzenia zatrudnionych bezrobotnych przez okres 6 miesięcy (art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).

Zatrudnienie w 2023r. podjęło łącznie 100 osób, w tym 10 w ramach wakatów na zwolnionych stanowiskach pracy (w 2022r. 147 osób, w tym 10 wakatów).

Zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych najczęściej podejmowały osoby zamieszkałe na wsi (70,0%). Mężczyźni stanowili 53,0% ogółu podejmujących prace interwencyjne.

Tabela 28. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	100	100	47
z tego:			
zamieszkali na wsi	70	70,0	35
do 30 roku życia	38	38,0	16
w tym do 25 roku życia	22	22,0	10
powyżej 50 roku życia	7	7,0	3
długotrwale bezrobotni	17	17,0	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.2 Roboty publiczne

W 2023r. podpisano 79 umów. Zatrudnienie w ramach robót publicznych uzyskało 116 bezrobotnych (w 2022r. 117 bezrobotnych). Pracę w ramach robót publicznych najczęściej podejmowały osoby zamieszkałe na wsi (75,0%). Kobiety stanowiły 72,4% ogółu podejmujących roboty publiczne.

Tabela 29. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. zatrudnienie w ramach robót publicznych.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	116	100	84
z tego:			
zamieszkali na wsi	87	75,0	64
do 30 roku życia	29	25,0	20
w tym do 25 roku życia	15	12,9	9
powyżej 50 roku życia	22	19,0	13
długotrwale bezrobotni	30	25,9	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.3 Dofinansowanie kosztów zatrudnienia w domu pomocy społecznej lub jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

W 2023r. podpisano 5 porozumień o organizację zatrudnienia w ramach art. 57a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zatrudnienie uzyskało 8 bezrobotnych, w tym 3 w ramach wakatów na zwolnionych stanowiskach pracy. Pracę w ramach dofinansowania najczęściej podejmowały osoby zamieszkałe na wsi (62,5%). Kobiety stanowiły 87,5% ogółu podejmujących zatrudnienie w tej formie.

Tabela 30. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. pracę w ramach dofinansowanie kosztów za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego w domu pomocy społecznej lub w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	8	100	7
z tego:			
zamieszkali na wsi	5	62,5	4
do 30 roku życia	4	50,0	3
w tym do 25 roku życia	2	25,0	1
powyżej 50 roku życia	0	0	0
długotrwale bezrobotni	2	25,0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.4 Staże

W 2023 roku zawarto 94 umowy o zorganizowanie stażu. W ramach zawartych umów staż rozpoczęło 119 osób (w 2022r. 165 osób bezrobotnych). Okres odbywania stażu - 3 miesiące.

Wśród bezrobotnych podejmujących staże dominowały kobiety (80,7%), osoby zamieszkałe na wsi (68,9%), do 30 roku życia (64,7%).

Tabela 31. Wybrane kategorie bezrobotnych rozpoczynających staż w 2023r.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	119	100	96
z tego:			
zamieszkali na wsi	82	68,9	68
do 30 roku życia	77	64,7	60
w tym do 25 roku życia	57	47,9	47
powyżej 50 roku życia	5	4,2	3
długotrwale bezrobotni	33	27,7	27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

Obszary zawodowe, w których bezrobotni najczęściej odbywali staże to:

- prace sekretarskie i biurowe – 52 osoby,
- usługi gastronomiczne – 12 osób,
- opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat) – 10 osób,
- rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna – 8 osób,
- inne (pozostałe usługi) – 15 osób.

6.5 Prace społecznie użyteczne

W 2023r. z samorządami gminnymi w powiecie tucholskim zawarto 5 porozumień o organizację i wykonywanie prac społecznie użytecznych w ramach których zaktywizowano 46 osób bezrobotnych (w 2022r. – 44 osoby). Ta forma aktywizacji kierowana jest do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Wszystkie osoby podejmujące prace społecznie użyteczne zamieszkiwały na wsi. Dominowały wśród nich osoby długotrwale bezrobotne – 84,8%. Kobiety stanowiły 58,7% ogółu osób zaktywizowanych w tej formie.

Tabela 32. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. prace społecznie użyteczne.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	46	100	27
z tego:			
zamieszkali na wsi	46	100	27
do 30 roku życia	6	13,0	5
w tym do 25 roku życia	2	4,3	1
powyżej 50 roku życia	20	43,5	4
długotrwale bezrobotni	39	84,8	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.6 Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla pracodawcy zatrudniającego osobę bezrobotną.

W 2023r. zawarto 38 umów na refundację kosztów wyposażenia 39 stanowisk pracy dla bezrobotnych (w 2022r. 49 umów na refundację 53 stanowisk pracy).

W ich wyniku powstały nowe stanowiska pracy u pracodawców:

- 1) w mieście i gminie Tuchola – 19 stanowisk pracy: sprzedawca – 2 stanowiska, kelner – 2 stanowiska, pomocniczy robotnik budowlany - 2 stanowiska, agent ubezpieczeniowy, magazynier, monter sieci, instalacji i urządzeń sanitarnych, kucharz, pomocniczy robotnik drogowy, technik prac biurowych, pomocnik dekarza, montażysta dekoracji, pracownik przygotowujący posiłki typu fast food, pomocnik lakiernika, cukiernik, pracownik produkcji, pracownik pomocniczy gastronomii,
- 2) w gminie Śliwice – 8 stanowisk pracy: operator urządzeń znakujących – 2 stanowiska, mechanik pojazdów samochodowych – 2 stanowiska, ślusarz narzędziowy, operator maszyn, pomoc hotelowa, operator ładowarki,
- 3) w gminie Cekcyn – 6 stanowisk pracy: mechanik maszyn rolniczych – 2 stanowiska, pilarz-drwal, kucharz, dekarz, sprzedawca,
- 4) w gminie Lubiewo – 3 stanowiska pracy: blacharz samochodowy, kucharz, kelner,
- 5) w gminie Gostycyn - 2 stanowiska pracy: operator urządzeń do przetwórstwa mięsa, ślusarz,
- 6) w gminie Kęsowo - 1 stanowisko pracy: monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie.

Średni koszt refundacji stanowiska pracy wyniósł 35.033,71 zł brutto (w 2022r. - 24.825,76 zł).

Na zrefundowanych stanowiskach pracy w 2023r. zatrudnienie uzyskało 68 bezrobotnych, w tym 29 osób w ramach wakatów na miejscach pracy zrefundowanych w bieżącym roku i w latach poprzednich.

Wśród bezrobotnych zatrudnionych na zrefundowanych stanowiskach pracy dominowały osoby zamieszkałe na wsi (85,3%), mężczyźni (63,2%).

Tabela 33. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. zatrudnienie w ramach refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	68	100	25
z tego:			
zamieszkali na wsi	58	85,3	20
do 30 roku życia	37	54,4	13
w tym do 25 roku życia	26	38,2	7
powyżej 50 roku życia	6	8,8	2
długotrwale bezrobotni	13	19,1	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.7 Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej

W 2023r. jednorazowe środki udzielono 48 bezrobotnym (w 2022r. 75 osób) z przeznaczeniem na podjęcie działalności:

- usługowej – 42 osobom (w 2022r. - 62);
- handlowej – 5 osobom (w 2022r. – 7);
- produkcyjnej – 1 osobie (w 2022r. – 6).

W 2023r. bezrobotni zdecydowali się przede wszystkim na podejmowanie działalności usługowej. Działalność usługowa dotyczyła najczęściej usług remontowo - budowlanych – 18

osób, naprawy pojazdów samochodowych – 6 osób, usług fryzjerskich, kosmetycznych – 3 osoby, strzyżenia i pielęgnacji psów – 3 osoby.

Działalność handlowa dotyczyła sprzedaży przez Internet (2 osoby), sprzedaży samochodów, części samochodowych, biżuterii. Działalność produkcyjna dotyczyła produkcji pelletu.

Średnia wysokość udzielonych środków na podjęcie działalności gospodarczej wyniosła 28.530,02 zł (w 2022 r. - 24.587,72 zł).

Tabela 34. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących w 2023r. działalność gospodarczą w oparciu o jednorazowe środki.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	48	100	13
z tego:			
zamieszkali na wsi	35	72,9	9
do 30 roku życia	21	43,8	9
w tym do 25 roku życia	8	16,7	3
powyżej 50 roku życia	1	2,1	0
długotrwale bezrobotni	11	22,9	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

Bezrobotni podejmujący w 2023 roku działalność gospodarczą to przede wszystkim mężczyźni - kobiety stanowiły 27,1% wszystkich osób, które otrzymały jednorazowe środki, osoby zamieszkałe na wsi stanowiły 72,9%.

Tabela 35. Trwałość miejsc pracy w ramach udzielonych jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej w latach 2019 -2023

Wyszczególnienie		Lata				
		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym udzielono środki		60	64	82	75	48
Stan na dzień 19.01.2024r.	Zawieszone działalności gospodarcze	9	11	21	3	0
	Wykreślone działalności gospodarcze	14	14	6	8	0
	Aktywne działalności gospodarcze, w tym po zawieszeniu, wykreśleniu	37	39	55	64	48
	% do udzielonych	61,7	60,9	67,1	85,3	100
	Liczba osób zarejestrowanych w PUP po działalności gospodarczej	6	3	1	1	0
% do udzielonych	10,0	4,7	1,2	1,3	-	

Źródło: Obliczenia własne.

W ostatnich 5 latach jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało 329 osób. Do ewidencji PUP, według stanu na dzień 19.01.2024r., wróciło 11 osób tj. 3,3% osób, którym środków udzielono. Działalność gospodarczą nadal prowadzą 243 osoby co stanowi 73,9% osób, które otrzymały środki w tym okresie.

6.8 Bon na zasiedlenie dla bezrobotnego do 30 roku życia

W 2023r. 16 bezrobotnych otrzymało bon na zasiedlenie, w tym 9 kobiet (w 2022r. 13 osób). W ramach bonu na zasiedlenie bezrobotni podjęli zatrudnienie na terenie województwa pomorskiego (5 osób), wielkopolskiego (6 osób), kujawsko-pomorskiego (2 osoby), małopolskiego (2 osoby), warmińsko-mazurskiego (1 osoba).

Tabela 36. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących pracę poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie w 2023r.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	16	100	9
z tego:			
zamieszkali na wsi	8	50,0	3
do 25 roku życia	8	50,0	4
długotrwale bezrobotni	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.9 Bon zatrudnieniowy dla bezrobotnego do 30 roku życia

Bon zatrudnieniowy stanowi gwarancję zrefundowania pracodawcy części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem bezrobotnego – posiadacza bonu.

Celem tego instrumentu aktywizacyjnego jest zachęcanie młodych bezrobotnych do samodzielnego podejmowania działań zmierzających do uzyskania zatrudnienia.

Pracodawca w ramach bonu zobowiązuje się do zatrudnienia bezrobotnego na podstawie umowy o pracę przez okres 18 miesięcy, z tego przez 12 miesięcy refundowana jest część wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne w wysokości podstawowego zasiłku dla bezrobotnych.

W 2023 roku 8 osób podjęło pracę w ramach bonu zatrudnieniowego (w 2022r. 8 osób).

Tabela 37. Wybrane kategorie bezrobotnych podejmujących pracę w ramach bonu zatrudnieniowego w 2023r.

Wyszczególnienie	razem	% w ogółem	kobiety
Ogółem	8	100	3
z tego:			
zamieszkali na wsi	6	75,0	1
do 25 roku życia	4	50,0	0
długotrwale bezrobotni	1	12,5	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

6.10 Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50 +

Dofinansowanie wynagrodzenia bezrobotnego w wieku 50 lat i więcej, skierowanego przez urząd pracy, przysługuje przez okres:

- 12 miesięcy w przypadku bezrobotnych w wieku 50 lat - 60 lat;
- 24 miesięcy w przypadku bezrobotnych, którzy ukończyli 60 lat.

Dofinansowanie przysługuje w kwocie określonej w umowie, nie wyższej niż połowa minimalnego wynagrodzenia za pracę miesięcznie obowiązującego w dniu zawarcia umowy, za każdego zatrudnionego bezrobotnego.

Dofinansowanie może otrzymać pracodawca albo przedsiębiorca.

W 2023r. zawarto 5 umów na dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnych powyżej 50 lat. Pracę podjęło 5 osób.

6.11 Zwrot kosztów przejazdu.

W 2023 roku z możliwości zwrotu kosztów przejazdu skorzystało 113 osób, w tym 59 uczestników szkoleń. Z możliwości zwrotu kosztów przejazdu na staż skorzystały 54 osoby.

6.12 Dodatek aktywizacyjny

Instrument dla bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku, którzy z własnej inicjatywy podejmą zatrudnienie lub inną pracę zarobkową lub w wyniku skierowania przez urząd podejmą zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy i otrzymają wynagrodzenie niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Maksymalna wysokość dodatku to 50% zasiłku dla bezrobotnych.

W 2023 roku 182 osoby nabyły uprawnienie do dodatku aktywizacyjnego, wszystkie osoby podjęły zatrudnienie z własnej inicjatywy (2022r. również 182 osoby).

6.13 Dofinansowanie studiów podyplomowych

Dofinansowanie studiów podyplomowych umożliwia pogłębienie wiedzy i zdobycie nowych umiejętności, dzięki czemu osoba poszukująca pracy może zwiększyć swoje szanse na rynku pracy.

Dofinansowanie skierowane jest do osób bezrobotnych i poszukujących pracy zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy.

Urząd pracy może sfinansować do 100% kosztów studiów podyplomowych, nie więcej jednak niż 300% przeciętnego wynagrodzenia. Za okres uczestnictwa w zajęciach przewidzianych programem studiów osoba bezrobotna otrzyma stypendium w wysokości 20% zasiłku dla bezrobotnych.

W 2023r. 1 osoba bezrobotna skorzystała z tej formy wsparcia (w 2022r. 2 osoby).

6.14 Krajowy Fundusz Szkoleniowy

Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) stanowi wydzieloną część Funduszu Pracy, przeznaczoną na dofinansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców, podejmowanego z inicjatywy lub za zgodą pracodawcy.

Celem utworzenia KFS jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby pracujące z powodu kompetencji nieadekwatnych do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. Zwiększenie inwestycji w potencjał kadrowy powinno poprawić zarówno pozycję firm jak i samych pracowników na konkurencyjnym rynku pracy.

Minister właściwy ds. pracy określił następujące priorytety wydatkowania KFS w 2023 r.:

1. wsparcie kształcenia ustawicznego skierowane do pracodawców zatrudniających cudzoziemców;
2. wsparcie kształcenia ustawicznego w związku z zastosowaniem w firmach nowych procesów, technologii i narzędzi pracy;
3. wsparcie kształcenia ustawicznego w zidentyfikowanych w danym powiecie lub województwie zawodach deficytowych;
4. wsparcie kształcenia ustawicznego dla nowo zatrudnionych osób (lub osób, którym zmieniono zakres obowiązków) powyżej 50. roku życia;
5. wsparcie kształcenia ustawicznego osób powracających na rynek pracy po przerwie związanej ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem oraz osób będących członkami rodzin wielodzietnych;
6. wsparcie kształcenia ustawicznego osób poniżej 30. roku życia w zakresie umiejętności cyfrowych oraz umiejętności związanych z branżą energetyczną i gospodarką odpadami.

Rada Rynku Pracy określiła następujące priorytety wydatkowania KFS w 2023 r.:

1. wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, Zakładów Aktywności

Zawodowej, członków lub pracowników spółdzielni socjalnych oraz pracowników zatrudnionych w podmiotach posiadających status przedsiębiorstwa społecznego wskazanych na liście/rejestrze przedsiębiorstw społecznych prowadzonym przez MRiPS;

2. wsparcie kształcenia ustawicznego osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności;
3. wsparcie kształcenia ustawicznego w obszarach/branżach kluczowych dla rozwoju powiatu/województwa wskazanych w dokumentach strategicznych/planach rozwoju;
4. wsparcie kształcenia ustawicznego instruktorów praktycznej nauki zawodu bądź osób mających zamiar podjęcia się tego zajęcia, opiekunów praktyk zawodowych i opiekunów stażu uczniowskiego oraz szkoleń branżowych dla nauczycieli kształcenia zawodowego;
5. wsparcie kształcenia ustawicznego osób, które mogą udokumentować wykonywanie przez co najmniej 15 lat prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej.

W 2023 roku zawarto 49 umów o sfinansowanie szkoleń dla 209 osób (w tym 12 pracodawców i 197 pracowników).

Obszary, w których najczęściej szkoliły się osoby: kursy gastronomiczne, szkolenia z zakresu obsługi urządzeń transportu bliskiego, a także szkolenia z pomocy społecznej.

Średni koszt wsparcia na osobę 1.704,74 zł

7. Koordynacja Systemów Zabezpieczenia Społecznego

Instytucją właściwą w zakresie Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z tytułu bezrobocia jest właściwy wojewódzki urząd pracy.

Osoba, która utraciła pracę w kraju UE/EOG może ubiegać się o zasiłek dla bezrobotnych w kraju, w którym utraciła pracę. Jeżeli tego nie uczyni może również ubiegać się o zasiłek w Polsce. Wówczas po zarejestrowaniu się w powiatowym urzędzie pracy, składa do wojewódzkiego urzędu pracy wniosek o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych w związku z zakończeniem pracy za granicą. Potwierdzeniem okresów pracy za granicą są dokumenty PD U1, które dołącza się do wniosku o przyznanie prawa do zasiłku. Jeżeli osoba bezrobotna nie posiada formularza PD U1 załącza wniosek zagraniczny, jeśli istnieje dla danego państwa, o wydanie dokumentu PD U1 i niezbędne dokumenty zagraniczne dotyczące przebycia tego okresu. Następnie Wojewódzki Urząd Pracy wystąpi do zagranicznej instytucji właściwej do wydania dla osoby bezrobotnej dokumentu PD U1 i po otrzymaniu rozpatrzy wniosek o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce po pracy za granicą.

W 2023 r. 36 bezrobotnych z powiatu tucholskiego (województwo: 1.037 osób) złożyło wniosek o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

WUP w Toruniu wydał 19 decyzji pozytywnych (województwo: 508) w sprawie przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych z powiatu tucholskiego.

Osoby, które nabyły prawo do zasiłku dla bezrobotnych w innym kraju UE/EOG mogą uruchomić transfer tego zasiłku do Polski w celu poszukiwania pracy i pobierać zasiłek przez okres 3 miesięcy (6 miesięcy za zgodą instytucji właściwej) w wysokości, którą przyznała instytucja właściwa za granicą. Zasiłek będzie wypłacany bezpośrednio przez instytucję, która przyznała zasiłek. Osoby te rejestrują się we właściwym powiatowym urzędzie pracy jako poszukujące pracy, a wypłatę zasiłku dla bezrobotnych realizuje wojewódzki urząd pracy.

W 2023 r. z transferu zasiłku skorzystało 11 osób z powiatu tucholskiego.

8. Zatrudnianie cudzoziemców

Powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi jest uwarunkowane od posiadania odpowiedniego zezwolenia na wykonywanie pracy oraz posiadanie legalnego pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. O zezwolenie na pracę występuje pracodawca do właściwego wojewody, a w przypadku zezwolenia na pracę sezonową oraz oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do właściwego powiatowego urzędu pracy. W przypadku ubiegania się cudzoziemca o zezwolenie na pobyt czasowy zwraca się on do właściwego wojewody.

Praca sezonowa to praca wykonywana przez okres nie dłuższy niż 9 miesięcy w roku kalendarzowym w sektorach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W 2023 roku do tut. urzędu nie wpłynął żaden wniosek o wydanie zezwolenia na pracę sezonową.

Oświadczenie o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi składane jest przez pracodawcę w celu zatrudnienia obywateli: Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy. Okres wykonywania pracy na podstawie oświadczenia nie może być dłuższy niż 24 miesiące, praca nie może być związana z działalnością sezonową i wynagrodzenie cudzoziemca nie może być niższe niż wynagrodzenie pracowników wykonujących prace porównywalnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku. W 2023 roku złożono 252 oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi z czego 251 zostało wpisanych do ewidencji oświadczeń. 87 oświadczeń dotyczyło obywateli Ukrainy, 37 obywateli Armenii, 11 obywateli Gruzji, 78 obywateli Mołdawii i 39 obywateli Białorusi.

Złożone oświadczenia dotyczyły powierzenia wykonywania pracy na terenie powiatu bydgoskiego (148 oświadczeń) i na terenie powiatu tucholskiego (104 oświadczenia). W powiecie bydgoskim powierzono wykonywanie pracy m. in. w zawodach: patroszacz ryb, robotnik gospodarczy, sortowacz materiałów drzewnych i kasjer-sprzedawca. Natomiast na terenie powiatu tucholskiego powierzano pracę w zawodach: kierowca samochodu ciężarowego, dostawczego, ślusarz, robotnik budowlany, operator urządzeń do przetwórstwa drobiu i tapicer.

Spadek liczby oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi w 2023 r. spowodowany jest konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy i wprowadzoną 12 marca 2022 r. ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Ustawa ta określa uproszczony sposób zatrudniania obywateli Ukrainy na podstawie powiadomienia o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy, które należy złożyć w terminie 14 dni od powierzenia prac. W 2023 roku złożono 422 powiadomienia o powierzeniu wykonywania pracy obywatelowi Ukrainy.

Informacja starosty, nazywana także opinią starosty lub testem rynku pracy, jest dokumentem wydawanym przez powiatowy urząd pracy, który pracodawca dołącza do wniosku o zezwolenie na pracę lub cudzoziemiec do wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy i pracę, albo wniosku o zezwolenie na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji.

W 2023 roku złożono 15 ofert na 519 wolnych miejsc pracy w celu uzyskania informacji starosty. Dotyczyły pracy m. in. w zawodach: pakowacz ręczny, pomocniczy robotnik przemysłowy, tapicer, szwaczka, stolarz, kierowca samochodu dostawczego i ciężarowego, pracownik produkcji i operator urządzeń przemysłu szklarskiego.

9. Decyzje i zaświadczenia

W 2023r. wydano:

- 5.669 decyzji administracyjnych,
- 3.436 zaświadczeń,
- 672 odpowiedzi na wnioski o udostępnienie danych osobowych.

Od wydanych decyzji wniesiono 22 odwołania (w 2022r. – 17), z których 6 zostało przekazanych do rozpatrzenia przez organ II instancji.

Organ II instancji wydał 1 postanowienie o uchybieniu terminu przewidzianego na wniesienie odwołania oraz 5 zaskarżonych decyzji utrzymał w mocy.

10. Zatrudnienie pracowników i wydatki związane z funkcjonowaniem PUP

Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi zatrudnia 30 pracowników (według stanu na dzień 31.12.2023r.).

Wydatki związane z funkcjonowaniem PUP w 2023 roku wyniosły ogółem **2.876.245,98 zł**.

Na powyższe wydatki składają się:

- koszty związane z wynagrodzeniami pracowników	2 550 355,83 zł
- odpis na ZFŚS	56 563,16 zł
- pozostałe wydatki, w tym:	<u>269 326,99 zł</u>
~ wydatki nie zaliczone do wynagrodzeń	8 396,04 zł
~ zakup energia	123 620,08 zł
~ ubezpieczenie majątkowe	9 074,24 zł
~ zakup usług zdrowotnych	1 663,00 zł
~ zakup usług pozostałych (pieczętki, usługi pocztowe, monitorowanie budynku, usługi komunalne, obsługa prawna)	59 968,91 zł
~ zakup materiałów i wyposażenia	23 064,09 zł
~ szkolenie pracowników	5 173,00 zł
~ usługi remontowe	26 487,30 zł
~ podatek od nieruchomości	6 222,00 zł
~ opłata na rzecz budżetów j.s.t.	1 152,24 zł
~ zakup środków żywności	1 491,27 zł
~ wynagrodzenia bezosobowe	1 860,00 zł
~ podróże służbowe krajowe	1 154,82 zł

11. Wydatki z Funduszu Pracy

W 2023r. wydatki z Funduszu Pracy w powiecie tucholskim wyniosły 14.557.024,35 zł i były wyższe niż w roku poprzednim o 984.318,02 zł .

Tabela 38. Struktura wydatków Funduszu Pracy w 2023r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w zł	Udział w %
1.	Zasiłki i świadczenia	6.711.321,74	46,1
2.	Programy na rzecz promocji zatrudnienia	7.099.274,30	48,8
3.	Krajowy Fundusz Szkoleniowy	356.290,37	2,4
4.	Pozostałe wydatki	390.137,94	2,7
Ogółem		14.557.024,35	100

Źródło: Obliczenia własne.

Środki FP na wypłatę zasiłków i innych obligatoryjnych świadczeń są przekazywane samorządowi powiatowemu do wysokości faktycznych potrzeb. Natomiast środki na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych określają kryteria przyjęte uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach kwoty ustalonej dla województwa w oparciu o algorytm.

Na realizację zadań związanych z aktywizacją zawodową i ochroną miejsc pracy powiat tucholski otrzymał środki finansowe w kwocie **7.261.277,68 zł**, z tego:

- 4.793.775,00 zł - według algorytmu
- 2.061.787,38 zł - na realizację projektu dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
- 251.600,00 zł - ze środków rezerwy MRiPS na program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi
- 154.115,30 zł - z rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych

W ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego otrzymaliśmy środki w kwocie 365.776,00 zł. Programy ze środków algorytmu finansowane były w okresie od 01.01.2023r. do 31.12.2023r., programy ze środków rezerwy MRiPS od 01.04.2023r. do 31.12.2023r., a projekty z rezerwy Funduszu Pracy od 01.01.2023r. do 31.12.2023r.

Na koniec 2023r. wydatki FP na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wyniosły **7.099.274,30 zł** (w 2022r. 7.367.215,11 zł).

Tabela 39. Wykorzystanie środków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w 2023r.

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie
I. Algorytm			
1.	Prace interwencyjne	476.404,01	462.772,38
2.	Roboty publiczne	1.832.880,00	1.769.867,93
3.	Szkolenia	155.383,00	147.653,08
4.	Koszty przejazdu	46.096,00	40.854,24
5.	Refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia st. pracy	720.000,00	719.471,98
6.	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	768.000,00	767.250,48
7.	Staże	319.797,64	312.984,66
8.	Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50+	127.832,00	120.143,92
9.	Bon zatrudnieniowy	127.868,91	127.631,44
10.	Studia podyplomowe	9.884,04	8.458,76
11.	Prace społecznie użyteczne	57.684,00	52.852,98
12.	Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne za zatrudnionych w spółdzielni socjalnej	10.042,50	8.941,42
13.	Dofinansowanie kosztów zatrudnienia w domu pomocy społecznej lub jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	141.902,90	140.951,39

Lp.	Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie
Razem		4.793.775,00	4.679.834,66 97,6%
II. Projekt dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus			
14.	Staże	356.278,38	352.872,95
15.	Prace interwencyjne	159.609,00	156.859,89
16.	Refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia st. pracy	533.000,00	532.842,55
17.	Bon na zasiedlenie	160.000,00	160.000,00
18.	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	602.500,00	599.341,70
19.	Szkolenia	250.400,00	228.322,32
Razem		2.061.787,38	2.030.239,41 98,5%
III. Środki z rezerwy MRiPS na program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi			
20.	Roboty publiczne	137.600,00	133.129,24
21.	Refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia st. pracy	114.000,00	114.000,00
Razem		251.600,00	247.129,24 98,2%
IV. Projekt finansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych pod nazwą „Czas na Młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”.			
22.	Koszty działania Punktu doradztwa dla młodzieży Informujemy - Wspieramy - Pomagamy	66.348,00	63.408,74
Razem		66.348,00	63.408,74 95,6%
V. Projekt finansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych pod nazwą „Stabilna praca – silna rodzina”.			
23.	Projekt pilotażowy Praca Adaptacyjna (PA)	87.767,30	78.662,25
Razem		87.767,30	78.662,25 89,6%
Razem I + II + III + IV+V		7.261.277,68	7.099.274,30
VI. Krajowy Fundusz Szkoleniowy			
24.	Szkolenie	365.776,00	356.290,37
Razem		365.776,00	356.290,37 97,4%

Źródło: Obliczenia własne.

Na pozostałe fakultatywne wydatki z FP wykorzystano środki w kwocie 390.137,94 zł. Środki te przeznaczone były na zadania związane z obsługą bezrobotnych (koszty korespondencji z bezrobotnymi, pracodawcami, przekazywania bezrobotnym należnych świadczeń), kosztami postępowania sądowego i egzekucji w sprawach nienależnie pobranych świadczeń pieniężnych i innych wypłat z Funduszu Pracy, rozwijaniem i eksploatacją systemu teleinformatycznego, rozpowszechnianiem informacji zawodowych oraz wyposażeniem w celu prowadzenia pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego, kosztami szkolenia pracowników, refundacją dodatków do wynagrodzeń, rozpowszechnianiem informacji o usługach PUP oraz kosztami związanymi z organizacją giełd pracy w celu prowadzenia pośrednictwa pracy.

12. Projekty i programy realizowane przez PUP.

12.1 Projekty pozakonkursowe dofinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

12.1.1 Podniesienie aktywności zawodowej klientów publicznych służb zatrudnienia – PUP w Tucholi (I)

Projekt realizowany w ramach Działania 8.1. Podniesienie aktywności zawodowej klientów publicznych służb zatrudnienia Programu **Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027** (FEdKP).

Projekt realizowany od 01.01.2023r. do 31.03.2025r.

Celem projektu jest poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.

Celem głównym projektu jest zwiększenie zatrudnienia klientów PUP w Tucholi znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym kobiet, osób młodych w wieku 18-29 lat, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku powyżej 50 roku życia, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach i/ lub kompetencjach.

W celu zwiększenia dostępu do zatrudnienia w/w bezrobotnych stosuje się wsparcie polegające na połączeniu pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy z wysokiej jakości instrumentami rynku pracy. Udzielenie bezpośredniego wsparcia w ramach projektu każdorazowo poprzedzone jest pogłębioną analizą problemów zawodowych danej osoby poprzez opracowanie/aktualizację Indywidualnego Planu Działania, badanie kompetencji cyfrowych osób bezrobotnych do 30 roku życia oraz działania z zakresu pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego.

W 2023r. na realizację projektu wydatkowano 2.030.239,41 zł.

Projektem objęto 212 osób.

Tabela 40. Osoby bezrobotne objęte wsparciem w ramach projektu.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie na dzień 31.12.2023 r.	
		w liczbach	w %
ogółem	360	212	58,9
kobiety	199	119	59,8
osoby w wieku 18-29 lat	108	122	113,0
osoby z niepełnosprawnościami i/lub osoby w wieku powyżej 50 r.ż. i/lub osoby długotrwale bezrobotne i/lub kobiety i/lub osoby z niskimi kwalifikacjami i/lub osoby z niskimi kompetencjami	216	200	92,6
osoby z niepełnosprawnościami	18	14	77,8

Źródło: Opracowanie własne.

W 2023r. realizowano:

- poradnictwo zawodowe/pośrednictwo pracy dla 212 osób;
- staż dla 61 osób;
- szkolenia indywidualne i grupowe dla 55 osób;
- prace interwencyjne dla 42 osób;
- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla 15 osób;
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej dla 23 osób;
- bon na zasiedlenie dla 16 osób.

Pracę po zakończeniu udziału w projekcie podjęło do końca 2023r. 98 osób.

12.2 Projekty konkursowe dofinansowane ze środków EFS.

12.2.1 Wsparcie zatrudnienia młodych osób w powiecie tucholskim.

Projekt zrealizowany był w ramach konkursu Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Działanie 1.2. Wspieranie osób młodych na rynku pracy, Poddziałanie 1.2.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt realizowany od 01.01.2021r. do 30.06.2023r.

Celem projektu było zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych w wieku 18-29 lat pozostających bez pracy w powiecie tucholskim.

W ramach projektu wsparciem objęte zostały osoby do 29 roku życia zarejestrowane jako bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tucholi.

W ramach projektu dla każdego z uczestników przedstawienie konkretnej oferty aktywizacji zawodowej poprzedziła analiza umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika. Dla wszystkich uczestników zaplanowane zostały te same usługi i instrumenty rynku pracy, o których mowa w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, tj. poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy oraz prace interwencyjne.

Wydatki rzeczywiście poniesione wyniosły 458.784,00 zł, tj. wykorzystano 85,47% przyznanych środków finansowych.

Projektem w całym okresie jego realizacji objęto 51 osób bezrobotnych. W 2023r. do projektu nie skierowano nowych uczestników.

Tabela 41. Liczba osób objętych projektem w okresie od 01.01.2021r. do 30.06.2023r.

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie na dzień 30.06.2023r.	
		w liczbach	w %
ogółem	54	51	94,4
kobiety	35	27	77,1
osoby długotrwale bezrobotne	21	12	57,1
osoby z niepełnosprawnościami	2	1	50,0

Źródło: Opracowanie własne.

Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką ukończyło 49 osób (tj. 96,1% uczestników projektu).

Pracę po zakończeniu udziału w projekcie podjęło 49 osób (tj. 111,4% wartości planowanej we wniosku o dofinansowanie).

12.3 Projekty konkursowe finansowane ze środków Funduszu Pracy.

12.3.1 Projekty pilotażowe

Ideą projektów pilotażowych jest wypracowanie nowych metod, narzędzi i sposobów pomocy bezrobotnym, poszukującym pracy lub pracodawcom w celu przygotowywania rozwiązań o charakterze systemowym, które po zaimplementowaniu do porządku prawnego, będą miały pozytywny wpływ na rynek pracy.

12.3.1.1 Projekt pilotażowy – Praca adaptacyjna (PA).

Praca adaptacyjna



Projekt sfinansowany był ze środków rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych, na podstawie ogłoszonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej naboru pod nazwą „Stabilna praca – silna rodzina”.

Celem konkursu było zwiększenie zatrudnienia osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad dziećmi/osobami zależnymi w szczególności powracających lub wchodzących na rynek, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka, urlopie macierzyńskim lub wychowawczym, okresie bierności zawodowej związanej z wychowaniem dzieci.

W ramach naboru PUP w Tucholi zaproponował realizację innowacyjnej formy wsparcia pn. Praca Adaptacyjna (PA). PA to forma aktywizacji bezrobotnych polegająca na wykonywaniu czynności w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy. PA trwa 6 miesięcy, w wymiarze 4 godzin dziennie, w dowolnej, wcześniej ustalonej z pracodawcą porze. Osoba bezrobotna wykonuje prace zlecone przez pracodawcę, zgodnie ze wskazanym stanowiskiem. Przez okres wykonywania PA uczestnicy otrzymywali stypendium w wysokości 100% zasiłku o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Uczestnicy zachowali stypendium w okresie udokumentowanej niezdolności do pracy związanej z chorobą lub opieką nad dzieckiem/osobą zależną. Jako wsparcie towarzyszące uczestnicy PA otrzymali dodatkowo ryczałt z przeznaczeniem na pokrycie kosztów dojazdu do miejsca wykonywania PA oraz ryczałt z przeznaczeniem na pokrycie kosztów opieki nad dzieckiem/osobą zależną. Osoby, które podjęły i utrzymały zatrudnienie przez minimum 3 miesiące w wymiarze czasu pracy odpowiadającemu co najmniej ½ etatu, otrzymały premię w wysokości 1.000,00 zł.

Proponowana forma aktywizacji otrzymała bardzo wysoką ocenę komisji oceny wniosków.

Jako, że PA nie jest formą aktywizacji zapisaną w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jej realizacja nie mogła opierać się na stosowanych w PUP dokumentach. Opracowano więc wzory wszystkich dokumentów, niezbędnych do

zrealizowania projektu. Dla przykładu udział w projekcie pilotażowym oraz w formie aktywnej odbywał się na podstawie umowy zawartej między Powiatem Tucholskim reprezentowanym przez Starostę Tucholskiego, z upoważnienia którego działa Dyrektor PUP a uczestnikiem.

Okres realizacji: **01.02.2022r. – 31.12.2023r.**

Całkowita wartość projektu: **169 534,60 zł**

Doradcy zawodowi pup przeprowadzili rekrutację uczestników wśród bezrobotnych mających trudności z podjęciem pracy z powodu opieki nad dzieckiem lub osobą zależną.

Osiągnięte rezultaty projektu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42. Rezultaty projektu

Wyszczególnienie	Plan	Wykonanie na dzień 31.12.2023r.	
		w liczbach	w %
liczba osób objętych projektem pilotażowym	10	10	100
liczba uczestników objętych poradnictwem indywidualnym i/lub poradnictwem grupowym	10	10	100
liczba osób objętych PA	10	10	100
liczba osób, które ukończyły projekt pilotażowy	9	10	111,1
liczba osób, które uzyskały pracę lub samozatrudnienie	6	7	116,7
liczba osób, które podjęły i utrzymały zatrudnienie przez min. 3 m-ce po zakończeniu PA	-	6	-

Źródło: Opracowanie własne.

Panie uczestniczące w projekcie szczególnie wysoko oceniły udział w PA ze względu na wymiar czasu pracy. Realizowanie PA w wymiarze 4 godzin dziennie umożliwiło im godzenie pracy i opieki nad dzieckiem. Również po zakończeniu PA panie decydowały się na podjęcie pracy w wymiarze ½ etatu.

Podobnie pracodawcy bardzo pozytywnie ocenili realizowaną formę wsparcia wskazując na zaangażowanie skierowanych kobiet i chęć godzenia pracy z opieką nad dziećmi.

12.3.1.2 Projekt pilotażowy: Informujemy - Wspieramy - Pomagamy Punkt Doradztwa dla Młodzieży



Projekt sfinansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy na realizację projektów pilotażowych, na podstawie ogłoszonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej naboru pod nazwą „Czas na Młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”.

Celem ogłoszonego konkursu było opracowanie i przetestowanie koncepcji doradztwa i zintegrowanych usług dla młodzieży.

Punkt doradztwa dla osób młodych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tucholi został otwarty 1 września 2023 r.

Projekt przewiduje udzielanie informacji i wsparcia w zakresie:

- aktywizacji zawodowej i poradnictwa zawodowego,
- udzielania informacji w zakresie możliwych form pomocy społecznej,
- doradztwa psychologicznego,
- doradztwa w zakresie profilaktyki zdrowotnej,
- doradztwa prawnego w zakresie możliwości mieszkaniowych,
- doradztwa prawnego związanego z podjęciem pracy.

Z informacji i wsparcia mogą korzystać osoby w wieku od 18 do 30 lat, zarówno zarejestrowane jako bezrobotne w PUP w Tucholi, jak i niezarejestrowane.

Projekt przewiduje również realizację innowacyjnych form wsparcia dla osób młodych zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP w Tucholi:

- Szkolenie Nowy Ja dla młodych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, według programu opracowanego przez PUP na potrzeby realizacji projektu. Formuła szkolenia obejmuje zajęcia grupowe przeplatane sesjami indywidualnymi oraz udział psychologa. Szkolenie trwa 3 tygodnie.
- Staż = Nowe kompetencje, jako forma praktycznego zdobywania kompetencji w miejscu pracy. Staż trwa do 4 miesięcy, w wymiarze 7 godzin dziennie (35 godzin tygodniowo), w dowolnej wcześniej ustalonej z pracodawcą porze (co zostaje zawarte w umowie między Starostą a pracodawcą). Osoba bezrobotna wykonuje czynności według programu, pod nadzorem opiekuna stażu. Opiekun stażu odpowiada za zweryfikowanie nabycia umiejętności i kompetencji przez osobę bezrobotną według przyjętego schematu. Opiekun otrzymuje dodatek do wynagrodzenia w wysokości 500,00 zł w zamian za czas poświęcony na opiekę nad stażystą.

Jako, że projekt realizuje formy aktywizacji niezapisane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ich realizacja nie może opierać się na stosowanych w PUP dokumentach. Opracowano więc wzory wszystkich dokumentów, niezbędnych do zrealizowania projektu.

Punkt doradztwa działa w 2 formach:

Stacjonarnej

w siedzibie pup, czynny jest od poniedziałku do piątku, w godzinach 9.00 – 14.00 oraz od 15.00 do 17.00 (wyłącznie po wcześniejszym umówieniu)



Punkt IWP oferuje bardzo szeroki wachlarz wsparcia, wykorzystujący zarówno formy aktywne proponowane w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jak i innowacyjne formy zaprojektowane specjalnie na potrzeby realizacji projektu. Należą do nich testy Gallupa, Szkolenie Nowy Ja oraz Staż = Nowe kompetencje.

W ramach działania Punktu IWP młode osoby mogą spotkać się z pośrednikiem pracy, doradcą zawodowym, psychologiem lub radcą prawnym w celu uzyskania informacji lub wsparcia.

[Internetowej – czasnamlodych.eu](https://czasnamlodych.eu)

Internetowy punkt oferuje:

- Filmiki i poradniki dotyczące bloków tematycznych
 - kodeks pracy
 - przedsiębiorczość
 - usamodzielnianie
 - komunikacja w Internecie
 - cechy współczesnej kariery zawodowej
 - pomoc społeczna
 - terapia uzależnień
- Kreator CV
- Możliwość nawiązania kontaktu z pracownikiem Punktu IWP poprzez ChatGBT



W ramach działania Punktu IWP odbyły się wydarzenia:

11 września 2023 r.

Spotkanie z przedstawicielem Państwowej Inspekcji Pracy nt. podejmowania legalnego zatrudnienia na podstawie umów o pracę czy też umów cywilnoprawnych, podniesienia poziomu wiedzy w zakresie bezpieczeństwa pracy, a także ochrony praw pracowniczych.

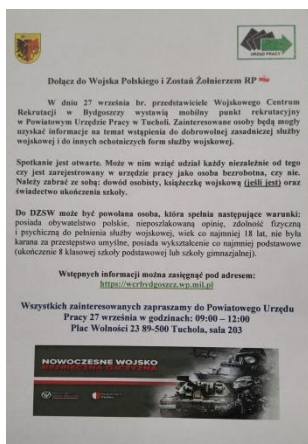


26 września 2023 r.

Spotkanie z przedstawicielem Lokalnego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich na temat warunków, kryteriów i procedur korzystania z tych funduszy, procesu ubiegania się o dofinansowanie „krok po kroku”, głównych typów innowacji, typów projektów, zasad realizacji wsparcia.

Celem spotkania było wyposażenie młodych osób wchodzących na rynek pracy w wiedzę niezbędną do rozpoczęcia kariery zawodowej.

27 września 2023 r.



Zorganizowano mobilny punkt rekrutacyjny Wojskowego Centrum Rekrutacji w Bydgoszczy.

Zainteresowane osoby mogły uzyskać informacje na temat wstąpienia do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej i do innych ochotniczych form służby wojskowej.



24 listopada 2023 r.

Spotkanie w Tucholskim Centrum Edukacji Zawodowej. Uczestnicy spotkania mieli możliwość zapoznania się z bogatą ofertą edukacyjną Centrum.



12.4 Programy rynku pracy

12.4.1 Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi.

W 2023 roku PUP w Tucholi dwukrotnie wnioskował o przyznanie środków rezerwy MRiPS na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej - Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi.

Wydatki rzeczywiście poniesione wyniosły 247.129,24 zł, tj. wykorzystano 98,2% przyznanych środków finansowych.

Pozyskana kwota pozwoliła zrealizować roboty publiczne dla 8 osób bezrobotnych oraz 3 osoby skierować do zatrudnienia w ramach refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

13. Inne działania urzędu

13.1 Powiatowe Targi Pracy i Edukacji

W dniu 10.03.2023 r. w Hali Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tucholi odbyły się po raz szósty Powiatowe Targi Pracy i Edukacji.

Organizatorami Targów byli:

- Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi
- Starostwo Powiatowe w Tucholi.



Celem Targów było zgromadzenie w jednym miejscu instytucji rynku pracy, instytucji wspierających rynek pracy, a także promocja edukacji oraz pomoc pracodawcom w uzupełnieniu braków kadrowych.

Udział w Targach wzięło 64 wystawców.

W trakcie trwania Targów można było zapoznać się z ofertą wszystkich szkół ponadgimnazjalnych działających na terenie powiatu tucholskiego oraz zaproszonych wyższych uczelni.

Większość oferowanych przez pracodawców wolnych miejsc pracy dotyczyła ofert krajowych. Szukano pracowników z różnymi kwalifikacjami. Pracodawcy oferowali również miejsca praktycznej nauki zawodu dla uczniów.

Jako przykład dobrych praktyk w Targach uczestniczyło trzech wystawców, którzy zostali przedsiębiorcami dzięki dofinansowaniu z pup. Przedsiębiorcy ci chętnie dzielili się doświadczeniami zdobytymi podczas zakładania własnej firmy.

Doradcy zawodowi z Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi oraz Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Bydgoszczy udzielali porad w zakresie pisania dokumentów aplikacyjnych i przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Tucholi udzielał porad z zakresu ubezpieczeń społecznych, rent i emerytur, oferował możliwość założenia profilu zaufanego na Platformie Usług Elektronicznych ZUS.

Urząd Skarbowy w Tucholi udzielał informacji z zakresu prawa podatkowego.

Bardzo dużym zainteresowaniem cieszyło się stanowisko Wojskowego Centrum Rekrutacji w Bydgoszczy. Ponadto służby mundurowe reprezentowała także Komenda Powiatowa Policji w Tucholi oraz Zakłady Karne w Koronowie i Potulicach.



Targi odwiedziło około 300 osób bezrobotnych, a także prawie 600 uczniów szkół podstawowych.

13.2 Lekcje na temat rynku pracy w szkołach podstawowych

W 2023r. doradcy zawodowi tut. urzędu przeprowadzili lekcje z uczniami 8 klas w siedmiu szkołach podstawowych. Lekcje obejmowały dwa bloki: wykład i warsztaty. W ramach wykładu przedstawiono w jaki sposób urząd pracy pomaga osobom bezrobotnym w wejściu lub powrocie na rynek pracy.

Przeprowadzono warsztat: 4 Filary trafnego wyboru szkoły ponadpodstawowej składający się z bloków:

1. Poznaj siebie
2. Poznaj zawody
3. Poznaj szkoły
4. Poznaj zasady rekrutacji do szkół

Wyniki ćwiczeń wykonanych przez uczniów zostały omówione.

13.3 Mobilne Punkty Rekrutacyjne dla osób zainteresowanych służbą wojskową lub przeszkoleniem wojskowym

Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi promował i udostępniał pomieszczenie dla mobilnych punktów rekrutacyjnych tj. 19 stycznia 2023r. i 27 września 2023r. dla przedstawicieli Wojskowego Centrum Rekrutacji w Bydgoszczy.

Zainteresowane osoby mogły uzyskać informacje na temat wstąpienia do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej i do innych ochotniczych form służby wojskowej.

13.4 Maj dla przedsiębiorczych

W ramach przedsięwzięcia **Maj dla przedsiębiorczych** zrealizowano cykl prelekcji:

- 10 maja 2023r. - spotkanie informacyjne pod nazwą „Kompetencje opiekuna dzieci w żłobku od A do Z”. Spotkanie poprowadziły 2 panie (właścicielki, opiekunki w żłobku, które jednocześnie są trenerkami) z wieloletnim doświadczeniem zawodowym. Jedna z pań prowadzi działalność na terenie naszego powiatu.

Wynikiem spotkania było zorganizowanie szkolenia grupowego dla osób bezrobotnych pod nazwą „Opiekun w żłobku lub klubie dziecięcym”.



- 11 maja 2023r. - Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Inspektorat w Tucholi – „Rozliczenie roczne składki zdrowotnej osób prowadzących działalność gospodarczą opodatkowanych na zasadach ogólnych lub ryczałtem”

- 15 maja 2023r. – Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy - „Zmiany w prawie pracy”

Omówiono m.in. zmiany w umowach o pracę, nowe obowiązki informacyjne pracodawców, zasady wykonywania pracy zdalnej oraz wykryte nieprawidłowości podczas kontroli przeprowadzonych w zakładach pracy.



- 18 maja 2023r.– Urząd Skarbowy w Tucholi - „Ważne informacje z zakresu prawa podatkowego”

W trakcie spotkania przybliżono i zachęcano do korzystania z e-usług przygotowanych przez Ministerstwo Finansów (e-Urząd Skarbowy i Twój e-PIT). W dalszej części udzielano odpowiedzi na pytania uczestników dotyczące rozliczenia PIT.



13.5 Wrzesień dla przedsiębiorczych

W ramach przedsięwzięcia **Wrzesień dla przedsiębiorczych** zrealizowano cykl prelekcji:

1. 11 września 2023r. - Państwowa Inspekcja Pracy w Bydgoszczy – „Nowelizacja Kodeksu pracy-zmiany kadrowe”

Program zawierał następujące zagadnienia:

- zmiany w umowach o pracę;
- nowe obowiązki informacyjne pracodawcy;
- przesłanki wprowadzenia i sposób przeprowadzania kontroli trzeźwości; pracowników oraz innych środków działających podobnie do alkoholu;
- praca zdalna, przykłady dokumentów;
- bhp w przypadku wykonywania pracy zdalnej;
- ocena ryzyka zawodowego w pracy zdalnej, wypadki przy pracy.

Na spotkanie przybyli lokalni przedsiębiorcy lub ich przedstawiciele oraz pracownicy biur rachunkowych. W związku z nowym przedmiotem w szkołach ponadpodstawowych – Biznes i zarządzanie – także uczniowie jednej z klas Zespołu Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi mieli możliwość poznania „od podszewki” zasad dotyczących praw i obowiązków wynikających z zawarcia umowy o pracę.



2. 13 września 2023r. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Toruniu – „Dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, przystosowanie stanowisk pracy dla tych osób”

Podczas prelekcji mówiono o:

- zasadach ubiegania się o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami,
- zasadach ubiegania się o refundację składek ZUS dla przedsiębiorców z orzeczoną niepełnosprawnością,
- wypełnianiu wniosków o dofinansowanie i refundację,
- zmianach w systemie dofinansowań i refundacji obowiązujących od 1 stycznia 2023r.,
- modelu wsparcia osób z niepełnosprawnościami w środowisku pracy.



3. 20 września 2023r. - Urząd Skarbowy w Tucholi – „Rozliczenia VAT w handlu międzynarodowym oraz SLIM VAT3”



Poinformowano o najnowszych zmianach podatkowych dotyczących m.in. rozliczeń VAT w handlu międzynarodowym oraz w SLIM VAT-3. Przedsiębiorcy uzyskiwali również na bieżąco odpowiedzi na zadawane pytania.

4. 26 września 2023r. - Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Bydgoszczy. – „Możliwości wsparcia w ramach funduszy europejskich na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub jej rozwoju”

Poruszano takie zagadnienia, jak m.in.:

- struktura sieci punktów informacyjnych funduszy europejskich;
- warunki, kryteria i procedury korzystania z tych funduszy;
- proces ubiegania się o dofinansowanie „krok po kroku”;
- główne typy innowacji;
- typy projektów;
- zasady realizacji wsparcia.

Spotkanie skierowane było przede wszystkim do przedsiębiorców chcących uzyskać wiedzę w zakresie aktualnych i planowanych możliwości wsparcia z Funduszy Europejskich. Do udziału w wydarzeniu zaproszono także jedną z klas Zespołu Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi. Młode osoby uzyskały wiedzę jak zostać przedsiębiorcą ze wsparciem Funduszy Europejskich.



13.6 Barometr zawodów deficytowych i nadwyżkowych

W 2023r. sporządzony został *Barometr zawodów dla powiatu tucholskiego*, który stanowi prognozę zapotrzebowania na pracowników w 2024r. W jego opracowaniu uczestniczyli pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy w Tucholi.

Barometr zawodów to jednoroczna prognoza sytuacji w zawodach. Barometr dzieli zawody na trzy grupy: deficytowe, zrównoważone i nadwyżkowe.

Zawody deficytowe to takie, w których liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej pracodawcom znaleźć kandydatów do pracy).

Zawody zrównoważone to te, w których liczba wolnych miejsc pracy jest zbliżona do liczby osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców.

Zawody nadwyżkowe, w których liczba wolnych miejsc jest mniejsza niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy i spełniających wymagania pracodawców (najtrudniej osobom poszukującym pracy znaleźć zatrudnienie).

Barometr zawodów dostępny jest na stronie internetowej: <http://barometrzwodow.pl/>

13.7 Europejski tydzień umiejętności zawodowych.

W ramach tego wydarzenia Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi skierował swoje działania na edukację: w jaki sposób zdobywać umiejętności i wiedzę zawodową, pozyskiwać pracowników z potrzebnymi kwalifikacjami.

Nasze działania:

1. Pośrednictwo pracy.

Dni otwarte w Urzędzie od 23.10.2023 r. do 25.10.2023 r.

Odbywały się konsultacje z pośrednikami pracy. Udzielano informacji na temat subsydiowanych form realizowanych przez PUP, zarówno pracodawcom, jak i osobom bezrobotnym i poszukującym pracy.

Takie spotkania umacniają współpracę pomiędzy urzędem a pracodawcami. Z kolei dobra współpraca odgrywa kluczową rolę zarówno dla rozwoju gospodarki, jak i realizacji efektywnych działań na rzecz rynku pracy.

2. Projekt pilotażowy „Czas na Młodych – punkty doradztwa dla młodzieży”

Dzień otwarty w Urzędzie 26.10.2023 r.

Odbywały się konsultacje z doradcami zawodowymi oraz specjalistami do spraw programów.

Nasi specjaliści udzielali szczegółowych informacji dotyczących realizacji projektu pilotażowego. Wydarzenie skierowane było do osób od 18 do 30 roku życia, bezrobotnych, poszukujących pracy oraz niezarejestrowanych w Urzędzie.

Szczegółowe informacje na temat pilotażu znajdują się na stronie: czasnamlodych.eu.

3. Krajowy Fundusz Szkoleniowy oraz szkolenia indywidualne i grupowe

Dzień otwarty w Urzędzie 27.10.2023 r.

Odbyły się konsultacje ze specjalistą do spraw rozwoju zawodowego. Specjalista udzielał informacji na temat kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy ze środków KFS. Przedsięwzięcie zostało skierowane do pracodawców powiatu tucholskiego. Ponadto osoby zarejestrowane w PUP uzyskały szczegółowe informacje na temat możliwości podwyższenia kwalifikacji poprzez uczestnictwo w szkoleniach indywidualnych i grupowych.

4. Zatrudnianie cudzoziemców

Dzień otwarty w Urzędzie 27.10.2023 r.

Odbyły się konsultacje z pośrednikiem pracy zajmującym się przyjmowaniem oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy m.in. obywatelom Ukrainy, przyjmowaniem wniosków o zezwolenie na pracę sezonową oraz powiadomień

o powierzeniu pracy obywatelom Ukrainy. Udzielano także informacji dotyczących: warunków zatrudniania cudzoziemców, składania niezbędnych do tego dokumentów oraz przybliżono procedury postępowania w tym zakresie.

13.8 Badanie pracodawców

W listopadzie 2023r. przeprowadzono badanie ankietowe wśród wybranych pracodawców powiatu tucholskiego. Celem badania było umożliwienie podjęcia przez Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi skutecznych działań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu tucholskiego.

Wpływ na wybór pracodawców miała wielkość pracodawcy oraz ilość bezrobotnych zarejestrowanych od dnia 01.01.2023r. do dnia 31.10.2023r., dla których ostatnim miejscem zatrudnienia był dany zakład.

Przedmiotem badania była ocena kondycji firm oraz prognozy zatrudnieniowe na 2024r. W badaniu uczestniczyło 13 pracodawców. Wśród badanych najlepiej (jako stabilną) swoją kondycję ocenili przedstawiciele branży spożywczej. Niektórzy z przedstawicieli tej branży planują w 2024r. zatrudnienie nowych pracowników. Natomiast w najtrudniejszej (pogorszy się) kondycji znajdują się przedstawiciele branży drzewnej, prognozują oni zmniejszenie zatrudnienia. Tylko niektórzy z przedstawicieli tej branży oceniają swoją sytuację jako stabilną i prognozują utrzymanie zatrudnienia na obecnym poziomie.

Ankietowani pracodawcy zainteresowani byli formami wsparcia proponowanymi przez urząd pracy.

14. Podsumowanie

1. Stopa bezrobocia w powiecie tucholskim liczona w stosunku do liczby ludności aktywnej zawodowo wyniosła w grudniu 2023r. 10,6% (w województwie kujawsko-pomorskim – 7,1%, w kraju – 5,1%). Stopa bezrobocia, w stosunku do grudnia 2022r., w powiecie tucholskim zwiększyła się o 0,3 pkt procentowego, a zmniejszyła się w województwie kujawsko-pomorskim o 0,2 pkt i w kraju o 0,1 pkt procentowego.
2. W końcu grudnia 2023r. zarejestrowanych było 1.772 bezrobotnych tj. o 3,1% więcej niż w grudniu 2022r. (o 55 osób).
3. Spadek liczby bezrobotnych odnotowano w gminie Lubiewo o 9,9%, gminie Kęsowo o 1,8% i w gminie Śliwice o 1,5%. Wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w mieście i gminie Tuchola o 7,6%, w gminie Gostycyn o 6,4 % oraz w gminie Cekcyn o 6,0%.
4. Największy spadek liczby bezrobotnych w stosunku do końca roku ubiegłego odnotowano w grupie: długotrwale bezrobotnych o 66 osób, posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia o 32 osoby oraz kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka o 31 osób, a największy wzrost w grupie bezrobotnych powyżej 50 roku życia o 27 osób i osób do 30 roku życia o 25 osób.
5. W stosunku do końca roku ubiegłego liczba bezrobotnych kobiet zmniejszyła się o 28 osób (3,0%), a liczba mężczyzn o 27 osób tj. o 3,5%.
Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się z 55,3% w końcu 2022r. do 55,1% w 2023r. Natomiast udział mężczyzn w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się z 44,7% w końcu 2022r. do 44,9% w 2023r.

6. W powiecie tucholskim w końcu września 2023r. było 4.276 podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 3,3% więcej niż przed rokiem. Podmiotów w sektorze publicznym było 153, a w sektorze prywatnym 4.116. W porównaniu z wrześniem 2022r. liczba podmiotów wzrosła w sektorze publicznym o 1 jednostkę, a w sektorze prywatnym o 136 jednostek.
7. W 2023 roku do PUP w Tucholi wpłynęły 1.203 zgłoszenia wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej wyniosła 1.025, natomiast wolnych miejsc aktywizacji zawodowej (staże, prace społecznie użyteczne) 178.
W stosunku do roku ubiegłego liczba zgłoszonych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej spadła o 20,2% tj. o 305 miejsc.
8. W 2023 roku pracę podjęło 1.452 bezrobotnych. Było to o 87 osób mniej niż w 2022r. Pracę podjęło 761 kobiet tj. 52,4% osób podejmujących pracę oraz 691 mężczyzn (47,6%).
9. W 2023r. środki przyznane algorytmem pozwoliły na zaktywizowanie 385 osób, środki z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) 212 osób, a środki pozyskane z rezerwy MRiPS na zaktywizowanie 11 osób.

Tabela 43. Bezrobotni aktywowani w 2023r. według form aktywizacji i źródeł finansowania.

Lp.	Forma aktywizacji	ALGORYTM	EFS +	Rezerwa MRiPS	Razem
1.	Szkolenia	19	55	-	74
2.	Prace interwencyjne	58	42	-	100*
3.	Roboty publiczne	108	-	8	116
4.	Staże	58	61	-	119
5.	Prace społecznie użyteczne	46	-	-	46
6.	Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia st. pracy	50	15	3	68**
7.	Jednorazowe środki na podjęcie dział. gosp.	25	23	-	48
8.	Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	-	16	-	16
9.	Podjęcie pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	8	-	-	8
10.	Dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego w wieku 50 +	5	-	-	5
11.	Dofinansowania kosztów za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego w domu pomocy społecznej lub w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	8	-	-	8***
Razem:		385	212	11	608

Źródło: Opracowanie własne.

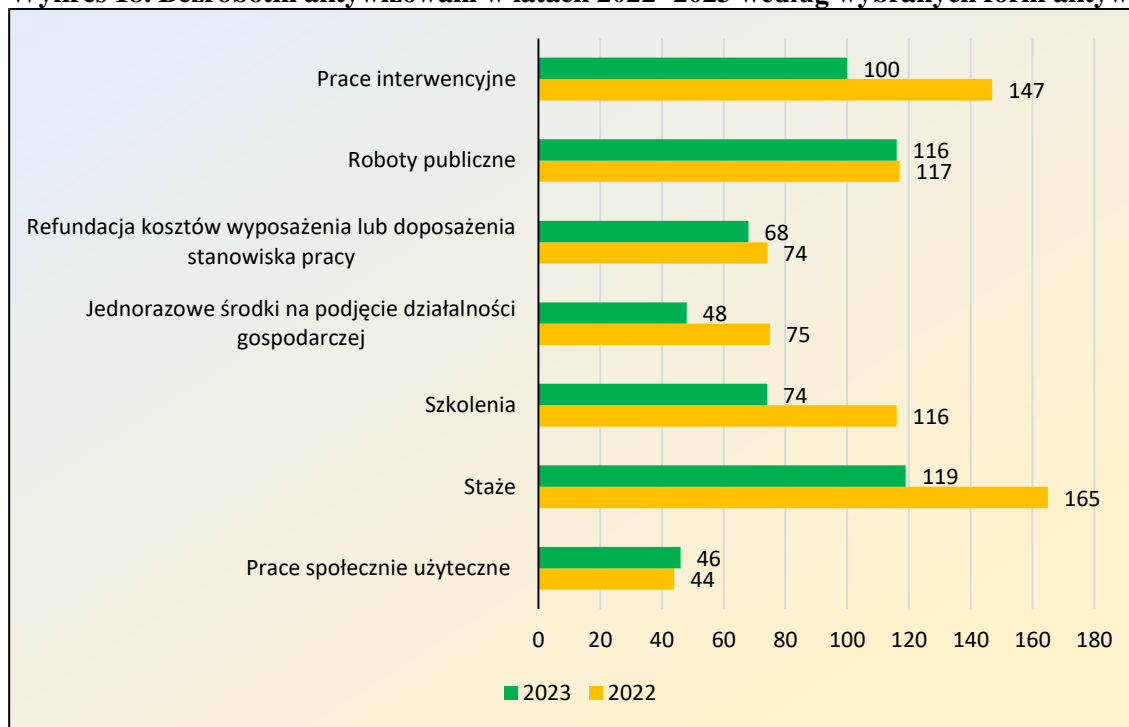
* w tym 10 osób zatrudnionych w ramach wakatów na zwolnionych stanowiskach pracy w bieżącym roku

** w tym 29 osób zatrudnionych w ramach wakatów na zwolnionych stanowiskach pracy utworzonych w bieżącym roku i latach poprzednich

*** w tym 3 osoby zatrudnione w ramach wakatów na zwolnionych stanowiskach pracy w bieżącym roku

10. W porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano największy spadek wśród bezrobotnych podejmujących zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych (o 47 osób) oraz osób rozpoczynających staże (46 osób) i szkolenia (42 osoby).

Wykres 18. Bezrobotni aktywizowani w latach 2022- 2023 według wybranych form aktywizacji



Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania o rynku pracy MRiPS-01

11. W dniu 13 grudnia 2023 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zmieniło nazwę na Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Tabela 44.

**ROZSZERZONA INFORMACJA O BEZROBOCIU W MIASTACH I GMINACH W ZASIĘGU PUP Tuchola - stan
w dniu 31.12.2023**

Wyszczególnienie		PUP Tuchola		m. Tuchola		ob. wiejski Tuchola		g. Cekcyn		g. Gostycyn		g. Kęsowo		g. Lubiewo		g. Śliwice	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
I. Liczba bezrobotnych		1772	977	505	264	287	148	246	149	184	106	164	96	182	113	204	101
w tym	poprzednio pracujący	1532	828	420	218	246	117	220	132	159	90	141	78	162	100	184	93
	ze zwolnień grupowych	83	40	19	12	8	4	22	11	5	0	8	3	11	6	10	4
	z prawem do zasiłku	394	222	102	52	62	30	68	40	35	23	36	20	41	28	50	29
	osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	78	48	22	13	12	8	14	10	11	8	4	3	5	2	10	4
	posiadający gospodarstwo rolne	15	7	0	0	6	2	2	2	0	0	2	2	1	0	4	1
	bez kwalifikacji zawodowych	629	349	191	104	90	48	78	44	63	39	68	39	60	36	79	39
	bez doświadczenia zawodowego	338	211	113	66	55	36	43	28	37	25	36	27	29	16	25	13
	kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	x	346	x	103	x	49	x	47	x	42	x	32	x	43	x	30

2. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy		1504	849	424	231	251	128	213	131	154	93	146	84	158	103	158	79
w tym	do 30 roku życia	516	318	149	87	73	45	74	47	46	30	47	32	69	44	58	33
	w tym do 25 roku życia	298	173	84	46	44	25	45	30	32	21	28	20	36	16	29	15
	długotrwale bezrobotne	903	536	252	145	152	83	117	77	97	60	88	49	94	68	103	54
	powyżej 50 roku życia	413	155	119	46	71	22	53	20	48	17	48	21	33	16	41	13
	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 r. ż.	378	318	100	81	58	48	55	47	32	28	32	27	61	57	40	30
	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r. ż.	13	8	4	4	3	1	0	0	0	0	1	1	1	1	4	1
	niepełnosprawni	135	57	44	17	27	6	21	12	10	3	15	9	7	5	11	5

ROZSZERZONA INFORMACJA O BEZROBOCIU W MIASTACH I GMINACH W ZASIĘGU PUP Tuchola
- stan w dniu 31.12.2023

Wyszczególnienie		PUP Tuchola		m. Tuchola		ob. wiejski Tuchola		g. Cekcyn		g. Gostycyn		g. Kęsowo		g. Lubiewo		g. Śliwice	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
3. Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy w miesiącach																	
z tego	do 1	115	48	37	14	13	7	14	5	20	9	10	6	11	2	10	5
	1 - 3	353	183	101	49	56	30	50	27	33	15	38	22	42	31	33	9
	3 - 6	300	167	92	54	49	20	42	26	33	19	23	14	30	15	31	19
	6 - 12	287	157	81	37	43	24	45	28	22	12	21	14	31	17	44	25
	12 - 24	252	138	58	35	39	18	36	23	30	16	22	14	28	16	39	16
	pow. 24	465	284	136	75	87	49	59	40	46	35	50	26	40	32	47	27
4. Bezrobotni wg wieku																	
z tego	18 - 24	298	173	84	46	44	25	45	30	32	21	28	20	36	16	29	15
	25 - 34	436	288	112	65	67	45	68	49	47	34	32	18	56	45	54	32
	35 - 44	447	264	136	76	78	42	59	39	41	23	35	27	42	28	56	29
	45 - 54	331	184	92	57	57	30	40	22	33	18	37	18	33	21	39	18
	55 - 59	166	68	49	20	26	6	20	9	23	10	22	13	11	3	15	7
	60 - 64	94	0	32	0	15	0	14	0	8	0	10	0	4	0	11	0
5. Bezrobotni wg wykształcenia																	
z tego	wyższe	103	74	37	25	16	8	14	11	6	4	7	7	13	12	10	7
	policealne i średnie zawodowe	346	246	95	65	60	38	45	36	38	31	30	21	39	30	39	25
	średnie ogólnokształcące	159	118	42	28	20	15	22	17	16	12	13	12	25	21	21	13
	zasadnicze zawodowe/branżowe	604	298	152	63	104	56	100	57	71	30	57	31	56	31	64	30
	gimnazjalne i poniżej	560	241	179	83	87	31	65	28	53	29	57	25	49	19	70	26

**ROZSZERZONA INFORMACJA O BEZROBOCIU W MIASTACH I GMINACH W ZASIĘGU PUP Tuchola
- stan w dniu 31.12.2023**

Wyszczególnienie	PUP Tuchola		m. Tuchola		ob. wiejski Tuchola		g. Cekcyn		g. Gostycyn		g. Kęsowo		g. Lubiewo		g. Śliwice	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
6. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone w okresie	1203	x	428	x	43	x	87	x	101	x	392	x	61	x	91	x
w tym																
subsydiowane	481	x	207	x	35	x	56	x	44	x	35	x	51	x	53	x
zatrudnienie lub inna praca zarobkowa	1025	x	350	x	35	x	69	x	85	x	377	x	35	x	74	x
miejsca aktywizacji zawodowej	178	x	78	x	8	x	18	x	16	x	15	x	26	x	17	x
7. Podjęcia pracy w okresie	1452	761	409	216	209	108	201	104	147	60	116	62	193	112	177	99
w tym pracy subsydiowanej	373	191	98	53	58	32	62	35	36	16	29	15	40	16	50	24
8. Rozpoczęcia staży	119	96	37	28	23	20	19	13	6	3	7	7	20	19	7	6
9. Rozpoczęcia szkoleń	74	32	21	10	8	3	10	4	10	3	6	2	14	9	5	1

Tabela 45.
Bilans bezrobotnych

	Wyszczególnienie	Gminy						
		PUP	Cekcyn	Gostycyn	Kęsowo	Lubiewo	Śliwice	Tuchola
1.	Liczba bezrobotnych na koniec 2022r.	1717	232	173	167	202	207	736
2.	Bezrobotni zarejestrowani w 2023r.	2409	337	248	192	284	269	1079
	z tego:							
	- po raz pierwszy	489	65	54	37	58	63	212
	- po raz kolejny	1920	272	194	155	226	206	867
	- zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	104	30	6	8	12	12	36
	- poprzednio pracujący	2125	294	223	172	255	234	947
	- niepełnosprawni	180	30	14	14	16	16	90
3.	Wyłączeni z ewidencji w 2023 r.	2354	323	237	195	304	272	1023
	z tego:							
	- podjęcia pracy, w tym:	1452	201	147	116	193	177	618
	∞ praca niesubsydiowana	1079	139	111	87	153	127	462
	∞ praca subsydiowana, w tym:	373	62	36	29	40	50	156
	• roboty publiczne	116	22	11	15	10	7	51
	• prace interwencyjne	100	17	9	4	11	18	41
	• jednorazowe środki na podjęcie dział. gosp. *	50	7	3	2	6	13	19
	• ref. kosztów zatrudnienia bezrobotnego	68	12	11	5	7	9	24
	• podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	16	2	1	1	2	2	8
	• podjęcie pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	8	0	0	0	4	0	4
	• dofinansowanie wynagrodzenia	5	1	0	0	0	1	3

	za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50 roku życia													
	• inne**	10	1	1	2	0	0	6						
	- rozpoczęcia szkolenia lub stażu	193	29	16	13	34	12	89						
	- prace społecznie użyteczne	46	11	13	6	9	7	0						
	- niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy	290	31	25	26	32	28	148						
	- dobrowolnej rezygnacji	141	20	10	11	13	23	64						
	- podjęcia nauki	5	2	0	0	0	0	3						
	- osiągnięcia wieku emerytalnego	30	5	5	2	3	3	12						
	- nabycia praw emerytalnych i rentowych	11	0	1	1	3	4	2						
	- nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego	17	2	1	0	2	3	9						
	- inne	167	21	19	19	15	16	77						
4.	Liczba bezrobotnych na koniec 2023 r.	1772	246	184	164	182	204	792						

* w tym 1 osoba w ramach bonu na zasiedlenie i 1 osoba, której środki na podjęcie dział. gosp. wypłacono w końcu 2022r., a dział. podjęła w 2023r.

** w pozycji tej ujmowane jest zatrudnienie bezrobotnych niepełnosprawnych na miejscach pracy refundowanych ze środków PFRON, dofinansowanie kosztów za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego w domu pomocy społecznej lub w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Tabela 46.
Bezrobotni zaktywizowani w 2023 roku

Wyszczególnienie	PUP Tuchola		Cekcyn		Gostycyn		Kęsowo		Lubiewo		Śliwice		Tuchola	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Zgłoszone wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej	1203		87		101		392		61		91		471	
Podjęcia pracy ogółem:	1452	761	201	104	147	60	116	62	193	112	177	99	618	324
- prace niesubsydiowane	1079	570	139	69	111	44	87	47	153	96	127	75	462	239

- praca subsydiowana:	373	191	62	35	36	16	29	15	40	16	50	24	156	85
• prace interwencyjne	100	47	17	10	9	3	4	1	11	4	18	10	41	19
• roboty publiczne	116	84	22	16	11	8	15	8	10	8	7	6	51	38
• jednorazowe środki na podjęcie dział. gosp.	50	13	7	3	3	1	2	0	6	1	13	3	19	5
• ref. kosztów utworzenia m-ca pracy	68	25	12	4	11	3	5	3	7	2	9	4	24	9
• podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	16	9	2	1	1	0	1	1	2	0	2	1	8	6
• podjęcie pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	8	3	0	0	0	0	0	0	4	1	0	0	4	2
• dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego powyżej 50 roku życia	5	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1
• inne	10	8	1	0	1	1	2	2	0	0	0	0	6	5
Staże	119	96	19	13	6	3	7	7	20	19	7	6	60	48
Szkolenia	74	32	10	4	10	3	6	2	14	9	5	1	29	13
Prace społecznie użyteczne	46	27	11	7	13	7	6	3	9	5	7	5	0	0
Dodatki aktywizacyjne	182	106	26	18	21	11	17	9	21	19	15	9	82	40